

3. МЕЂУНАРОДНИ КЊИЖЕВНИ СУСРЕТИ

БАЊА ЛУКА 2018.

Уредник

Предраг Бјелошевић

Лектор и коректор

Јелена Глишић

Редакција

Предраг Бјелошевић, Радослав Милошевић,
Недељко Зеленовић, Сретен Вујковић,
Момчило Копривица, Жељко Галоња

ПОЕТИКЕ 3

Поезија учесника

3. Међународних књижевних сусрета

САДРЖАЈ

Ана Мартинчик	11
Ево шта	
Ометање молитве	
Каква је земља	
Ана Чахоровска	14
Божије време	

Крст – Дрво расцветано	
Анђелко Анушић	18
Пролеће, Варијације	
Једна реч из дубине векова	
Знамење	
Антоан Симон	23
Живот	
За	
Речи	
Бећир Вуковић	27
Изашао свет на крај	
Гробоубице	
Мерачи	
Бронислав Котвиц	30
Тежак избор	
Измјена	
Познанство	
Веселин Гатало	32
Биће у реду	
Зашто	
Гдје ће све	
Моја фамилија	

Димитрис Космопулос	35
Јутарњи метро I	
Јутарњи метро II	
У сјећању на Вангелиса Вакумалиеса	
Драган Јовановић Данилов	38
Песма за мог оца и пастрмку	
Баке	
Наша деца	
Душан Савић	43
Рука пријатељу	
Погром	
До последњег слова	
Елка Њаголова	46
Подземне воде	
Јабуке	
Хлеб	
Гривна	
Ерик Одрењичка	52
Кључеви	
Клупа од камена	
Голуб	
Зоран Костић	56
Требјешко развође	
Никшићи	
Истрага	
Иван Добник	60
Болска (избор)	
Корнелија Марк	64
Кабинет са огледалима	
Вуковар	
Моме срцу с четрдесет четири	

Љубивоје Ршумовић	68
Бог је један	
Завет	
Пишем песме у реду	
Миладин Берић (М. Б. Романов)	71
Крешендо	
Колико сам је волио	
Можда	
Милица Миленковић	74
Божихни колач	
На пола копља	
Принцеза на зрну грашка	
Недељко Зеленовић	78
Ћаћина	
Песма	
Опричаник	
Олгица Цице	82
Ви који сте могли да ме волите	
Жена	
Ходочасник	
Милошевић (Васиљев) Радослав	86
Шум вода	
У огртачу ноћи	
У понор туге	
Ранко Павловић	89
Апсолутна тишина	
Трептај	
Циркус у нашем малом граду	

Ранко Рисојевић	92
Онај писац	
Смијем ли рећи	
Ко сам ја	
Слободан Јовић	95
Подеротине. Рупа	
Књиге. Свијеће	
Пријатељице	
Снежана Стојчевска	97
Театар	
Несаница	
Дај ми време	
Стеван Тонтић	101
Кад будем одлазио	
Земни бедем	
Та америка	
Танела Бони	106
Ти чије ме памћење не заборавља (одломак)	
Сва у искрице обучена (одломак)	
Тамо где је тако јасно у мени (одломак)	
Тамо где је тако јасно у мени (одломак)	
Џон Тејлор	109
Окна	

Ана Сергејевна Степанова (Ана Мартинчик - псеудоним) 06. 01. 1994. Координатор књижевних пројеката. Глумица театра поезије Москва/Минск. Музичко образовање у класи цимбала и вокала. Члан Савеза писаца Бјелорусије и Русије, члан Евроазијског удружења писаца. Објавила књиге: зборник пјесама „Пред...осјећање” Минск 2015; поезија и проза „ОСАНА“ (Минск 2015); прозни есеји „Друго вријеме“ (Москва 2016); књига за дјецу

пројекта БелБренд „Зечић Храбриша“, 2017; књига за дјецу „Поврће и воће“ – развојне игре и пјесме 2018. (Пројекат БелБренд). Директор и организатор клуба за дјецу „ПоЕтика“ Савеза писаца Републике Бјелорусије; зборник пјесама „Лако за памћење“ (Смоленск 2017); зборник прозе Приче. Есеји“ (Смоленск 2017); „Поезија“ 2018, Москва.

Освајач је књижевних награда: Међународног такмичења „Сергеј Јесењин «О, Русијо, замахни крилима» у категорији „Деби“ 2015. (освојила Орден Сергеја Јесењина); Специјалне награде Бугарског националног радија и канала „Христо Ботев“; Побједница међународног фестивала „Славенски загрљаји“ Варна 2017. Организатор је и координатор фестивала „Обасјана Русија“ у Бјелорусији. Ауторица је сценарија представа театра поезије у Минску. Солистички концерти у Несвижском замку, на сценама у Минску и у позориштима у Москви.

Организатор је међународног фестивала поезије у Бјелорусији „Осана“ у оквиру међународног фестивала култура ЕВРАЗЕС (2017, Минск), (2018, Несвиж). Побједница је међународног фестивала у Назарету „Давидова харфа“ 2016 (номинација за најбољу пјесму о библијским темама). Поезија Ане Мартинчик је објављена у алманасима у Бугарској, Израелу, Русији и Бјелорусији. Живи и ради у Минску.

ЕВО ШТА

Као запечаћено вино
Унутра у себи ја врим!
Пророштво младости није дано,
У магновењу – ето, тако живим.

Ако желите, говорићу лажи,
И оно, што гордост ваша воли!
Искрено, речју што блажи.
И опет презирете? – То ме боли!..

А у гневу јарости се дати!
За оправдање довољно је плачно
У нечије се очи загледати,
То може свако – и то је тачно.

Као сан увреде се множе:
Зуб за зуб, око за око!
Опростити, то свако може...
Али остаје рана дубоко...

Као Искра свет у диму плану –
Јединодушно и ми, пут неба,
Спасења нема на судњем дану,
Волети искрено – то нам треба!

ОМЕТАЊЕ МОЛИТВЕ

Молитву ми омета гладна птица...
Удара о прозор кљуном сивим.
Дајем јој зрневље... Нека кљуца.
Данас јој треба. А ја живим.

Молитву ми омета на лицу туга
У оку пролазника, туга у гласу,
Саосећам са патњом друга,
Његова страдања и моја су.
Молитву ми омета много нити:
Како даље? Где боље је? Ка ком ићи столу?
Шта прошло је? И шта ће бити?
И шта речено је у гневу и болу?

Све недоречено је! Слане трепавице...
Шкрипи патос! То молитви ми смета...
Није тренутак... Не гледати судбини у лице...
А у грудима нечујни одговор цвета.

КАКВА ЈЕ ЗЕМЉА...

Крајеви хладни, предели тмурни,
Сољу посута поледица.
Каква је земља – такви смо и ми,
Нада под ледом, и неверица.

Земља дроњава, раскројена,
Само Бог зна од чега саткана,
Несмирена, неупокојена,
Сланим сузама оплакана.

Све је тако сиво из корена...
Пепео. Времена седа брада...
Ветрови, и села сморена,
И слика измученог града...

Асфалт, богазе, живице,
Около снежна стаза иде,
Испраног веша висе жице,
Са балкона оне се виде.

Незадовољство, блуд, мамурлук,
Сви под жигом вечитим стоје,
А црква шаље ка небу звуке,
Братство се моли за ближње своје.
До просјачког штапа свако може пасти,
Животу нашем воденица је мера...
Каква је земља – такви смо и ми.
Остају праштање, нада и вера.

Превела са руског Марина Вучковић

Препјевао Верољуб Вукашиновић

Ана Чахоровска је рођена 17. 07. 1953. у Варшави. Живи у Легионову. Директор је библиотеке „Јан Твардовски“ у Јаблонју. Дипломирала је на Варшавском универзитету (Факултет за историју) и постдипломске студије на Универзитету Кардинала Стефана Вишинског (менаџмент у култури). Члан је Удружења пољских књижевника, члан одбора Удружења за промоцију пољске креативности, члан MovimientoPoetasdelMundo (Чиле). Објавила седам књига поезије:

Била сам ружа твоје зиме („Анаграм“, Варшава 1993), *Дотицање среће* (Општински културни центар у Легионову 1995), *То је љубав покуцала на врата* (Фондација уметности за «Интеграцију», Варшава 2001), *Пре него што сунце зађе за падину* („Анаграм“, Варшава 2004), *У чекаоници снова* (заједно са ЦД-ом („Анаграм“, Варшава 2011)).

Њена поезија је уврштена у више антологија. Превођена је на руски, бјелоруски, српски, грчки, италијански, енглески, као и на исландски.

У мају 2011. године, добила је од Министарства културе и националног наслеђа орден заслуга за пољску културу. У мају 2017. године, добила је од Министра културе и националног наслеђа бронзану медаљу „Глориа Артис“.

БОЖИЈЕ ВРЕМЕ

Лешеку Монђику

Густе капи кише
претвориле се у златно
семе живота

Тешки дим у ваздуху
и тамни зид
још нису пробијени

Још увек неспокојна срца
траже илузије

Сива лица на теписима
спремна су за рана буђења

Божије време уништава

Божије време гради

Одбројава нам часове
после

Блеском светлости радује

Без патње, не разуме се срећа
Фјодор Достојевски

Клањам се
Теби
Јело висока
и теби
Брезо танка

Када ме животиње и људи изневере
кроз кору

до срца дрвећа куцам
Подижем руке
гранама које шуште
а пањ грлим
нежно

У облачном јутру
и у кишно вече
привијам се
уз вас
са болом

Превод с пољског Зоран Ђерић

Свештенику Јану Твардовском

Не молим
за више
но могу
За једну реч
или три

И тај комад
Неба
скривен у Хостији
док дрхти

Желим да Га загријем
свим срцем
усред тишине
Јединствене Ноћи

Без бриге
исповићу на дубину
Хоћу са Христом
Проћи

КРСТ – ДРВО РАСЦВЕТАНО

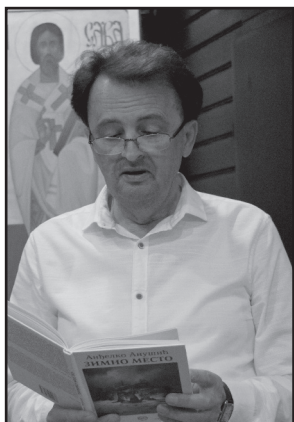
Ево КРСТА
који поред мог пута стоји
Ка њему
стално цртам знак крста
Можда ће ипак истрајати
иако Га бремене грехова подсече

Кренуће од земаљског темелја
водити у веру народ окорели
оквасиће Га кап кише
исушиће трун жеге

А после
ићи ће на мучење
јер ће Га сломити
моје покајање

Нићи ће последња три изданка
ПРОЦВЕТАЋЕ
уз петлово певање

Препјев Агњешка Жуховска-Аренд

Анђелко Анушић (1953, Градина, Сува Међа) пјесник, прозни писац, есејиста, књижевни критичар, антологичар, публициста. Објавио је шеснаест пјесничких збирки; седам књига приповједака; пет романа; монодраму; књигу пјесама за дјецу; двије књиге есеја; бревијар новинарско-публицистичких текстова. Приредио је и двије пјесничке антологије.

Заступљен је у лектири, антологијама и прегледима српске савремене поезије и приповијетке. Његова поезија и проза превођене су.

Овјенчан је угледним наградама: Бранко Ћопић/САНУ; Светозар Ћоровић; Бранково коло – Печат вароши сремско-карловачке; Стражилово; Сарајевски дани поезије; Међународна награда „Шушњар 2017“ за цјелокупно књижевно дјело; *Фондација Петар Кочић*; *Младен Ољача*; *Константинове визије*; *Златна сова*; *Бранко Марчета*; *Станко Ракита*; *Гордана Тодоровић*; *Тома Радосављевић*; *Годишња награда (2018) Удружења књижевника Републике Српске за најбољу књигу*; *Браћа Мицић...*

Станује у Новом Саду, а живи између корица својих књига и Фрушке горе.

ПРОЛЕЋЕ, ВАРИЈАЦИЈЕ

Пролеће,
и живот са одложеним смислом.
За одбеглим димњаком
једна рода у потрагу креће.
Ластавица стреху
у плавом кругу ушушкава,
јер тамо није тесно за лежање.

Пролеће,
и природа промењеног смисла:
Стаза нози не враћа се
Цвет корену
Поље травици
Ватра купини
Овца јагњету
Коњ соколу
Ни рука соколу.

Пролеће,
и историја изврнутог смисла:
Палац и браћа његова
Оловку преварили
Оловка папир
Папир дијака, нареченог писца
Овај венчану књигу.

Сирота реч
И сироче слово
Низ поље одоше

А које поље?

ЈЕДНА РЕЧ ИЗ ДУБИНЕ ВЕКОВА

Салеће ме,
скољава
једна Реч.

Годинама,
и вековима,
можда већ.

Као звер,
на чистину
изгони ме.

Иза траншеје сећања,
у рову ожиљка
сачека ме.

Ево, ово су
твоји овде,
шапуће.

Не тукај Речи
У Томин стећак;
у мојим књигама
моји спавају.

Где није тесно за лежање.

Кажем.

И на раскршћу
ме дочека,
где требам
да се одлучим,
болно да се
разделим.

А ту науку
још нисам свештио.

На улици, најчешће.
На тргу,
Светина кад га притисне.

Узме ме под руку
И као лук да сам
На Трибину
ме одапне.

Немој!
Бежи Речи од мене!
Ја нисам твоја реч.

Ни онога тамо
Што се титра душама.

Вичем.

А она се умиљава.
Моју маску намакне
и чита књигу
топлистну.

Између редова говори:

Твоје легло
овде је;
ту је твоја матица
где слеће милосна пчелица.

Мани се, Речи, зановета!
То није моја цветача.

Моја је
цветница
отровна.

ЗНАМЕЊЕ

Иде човек и плаче.
Суза му не пада
што свом мјесту пада.

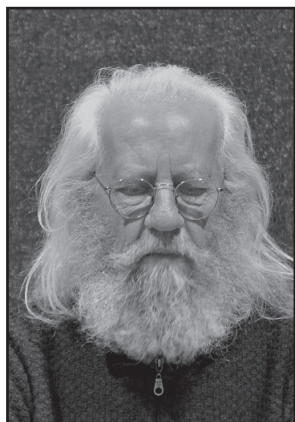
Пресузено је риданиште,
или не прима његову отпуштеницу.

Већ стоји му она росуљавка,
она запета између јутра и сутона,
стоји му између трепавки и голени;
виси бездомница, беспадница;
гомила се и цмољи у репат облак.

Иде човек и плаче,
а Репатица ходи
испред њега.

Који је оно човек?
Одакле је?
Је ли га ко видео осим мене?

На коју ће страну
оно знамење?

Антоан Симон је рођен стар,
у Француској 1943.
али се временом подмладио
до тачке када више није разумио
разлику између себе и других
што је засигурно поетски знак

ЖИВОТ

Живот намештај
живот ладица
живот огледало
живот без сјаја
живот без краја
живот заврћен око себе
који се врти лоше
који се врти на празно
који се врти у своме гробу
живот ковчег
живот који се тањи
који се мањи
и запали
живот у своме битку
у свом овитку
у свом зачетку
живот у својим применама
својим изменама
извучен на четири игле
као ватромет и гле
живот као ватромет

живот као ватро
живот који се упршће
који те упршће
који дршће
који кипи
живот обилан
живот брбљарија
живот представа
живот непрекидан
живот власуља
живот одежа
живот кривотворење
с кожом на лактовима
и с очима без погледа
живот фото-роман
живот живљен
сањан
спасен
живот минули
онај малих минута
онај с нагласком на слици
живот велик
широк
надувен од љубави
руку раширених
што се препозна при сваком сусрету
до камења на путу
до судбина разљућених
до близанских речи људи
живот благолагољив
живот сунце
живот окрепљен
понекад живот потпун
и чешће још
али у потаји
готово не приметно
живот једноставан
који не тражи ништа

од никог
живот који не сумња у себе
и без потребе
да се доказује
живот без речи
без ичега
живот
као веш што се суши
на ужету
као тишина неизведива
тако као

ЗА

За случај врло непоуздан
да ће бити вечан

за трубље које су јечале
а које ти ниси чуо

за успомене стављене под стакло
или скривене по твојим ћошковима

за догађај које се дешавају
наопако

за сав бол
сву глад
за дах

за твој однос са светом
и обрнуто

за два ти
ја
који нису до исти

РЕЧИ

Твој говор
увек је отвор
уобличен за речи које га садрже

верујеш у своју слободу речи
али ти ниси слободан спрам ничег

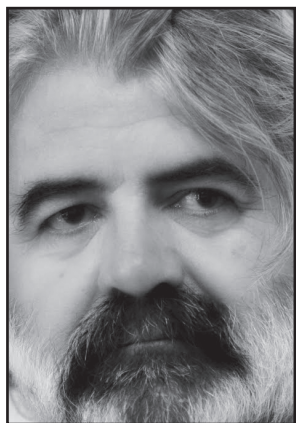
твоје су речи слободне спрам тебе
твоје су речи та вода звонка
што тече с најмањег обронка
и црта своје завијутке
своја подручја чудна
најтачнијим путем

с највише тачке тела
гледаш их како клизе
према пределима избегличким
чију тајну ти не знаш

то ти испуни цео свет један
а ти остајеш на вратима
тврдоглаво удараш
главом о зид својих речи

али ако нешто и крију
то си ти разоружан

Превод Коља Мићевић

Бећир Вуковић (Колашин, 1954), пјесник. Студирао је на Филолошком факултету у Београду општу и југословенску књижевност.

Књиге пјесама: *Чисто стање* (1980), *Зидови који расту* (1983), *Мефистово семе* (1985), *Потпис свиленим гајтаном* (1989), *Игралиште* (1992), *Црна уметност* (1994), *Лов у нејасном* (изабране песме, 1997), *Федерални посед* (2002), *Играчке пропасти* (2005), *Дух парка* (2008), *Нечитач* (2009),

Црна уметност (изабране песме, 2010).

Књига политичких чланака: *Што сте зинули* (2004).

Приредио је антологију *Боже правде* (српске народне пјесме, бесједе, химне, чланци, 2006).

Награде: „Марко Миљанов“, „Ристо Ратковић“, Фондација за књижевност „Радоман Рацо Станишић“, „Повеља Азбучник“, „Видовданска повеља“, „Кочићево перо“, „Златна значка Културно-просветне заједнице Србије“, „Печат Херцега Шћепана“, „Златно перо Русије“ – национална књижевна награда Савеза писаца Русије.

Предсједник је Друштва српских књижевника Црне Горе и Херцеговине те главни и одговорни уредник часописа *Српски југ*.

Члан је Удружења књижевника Србије и члан Словенске академије књижевности и умјетности.

Пјесме су му превођене на енглески, француски, руски, грчки, јерменски, италијански, кинески, пољски, румунски, бугарски, турски и македонски језик.

Живи у Подгорици.

ИЗАШАО СВЕТ НА КРАЈ

онај тунел испод алпа
могао би да усиса целу
француску аустрију швицу
да прогута и целу европицу
читава земљицу и све опет
сурва у материну
у мајчицу

једино
преживеће
бубашвабе
у смокинзима
пацови у мантилима
тополе у белим чарапама

још нам није јасно оно
о тополама и чарапама
осим ако нису кренуле на
крај света осим ако испод
алпа бела кртица не једе
пут испред себе

ГРОБОУБИЦЕ

мученици из народног музеја
под окриљем ноћи
у почековићима
украли неколико
гробова

низ покамењену ерцеговину
слепи мишеви у пелеринама
ларве са црном покожицом
хадским хоризонтом

пронели стећке
камена носила
камене кућице

кад се оваква непочинства случе
безгробници се преселе
у куће гробокрадица

а за њима
до цетиња
само квакало црно јато

оставили су кости
а камење су поставили на цетиње
као крунски доказ проклетиње

МЕРАЧИ

топола
пored празног бунара

једина не шуми не пева на ветру
једина нема звукова у себи

не зна да ли осећај који носи
припада њој или долази

споља ни у чему не ужива
не служи као посредник

прелазни објекат према
спољашњем нерасту

само зрак светлости кроз
маглуштину помаже
док је мере

Бронислав Котвиц рођен је 29. јуна 1948. године у граду Биелско-Биала, Пољска. Завршио је Машински факултет у Кракову. Радио је као конструктор аутокрана, инжењер одржавања производње, трговац.

Више од 40 година учествује у братској сарадњи градова Биелско-Биале и Крагујевца, а кроз породичне везе почео је да се бави превозињем, између осталог и преводима у области књижевности.

Сарађује са групом Кампе у Лондону која се бави издавачком дјелатношћу књижевника словенских народа и организацијом књижевних фестивала.

ТЕЖАК ИЗБОР

Кад не знаш шта да радиш
Предај се судбини
Она ће најбоље одабрати.
Пут немоћном
Родиће пјесму –
Ону која ће Ти
Освијетлити горчину биједе

И тако –
Скоро срећан
Стићи ћеш у своју луку,
Захваљујући Богу
Што је уз тебе
И што одабрао је правилно

ИЗМЈЕНА

Трн се претвара у ружу
Зима у мраз што заледи каљугу
Тврда земља спава и сања о прољећу
Пулсира башта живота:
Шири се коров брига –
Бориш се с њим.
растресаш.
Ћубриш.
Залијеваш.
Радостан кад цвијеће ниче.

Баштован по судбини
узгајаш цвијеће за друге,
Сам се са њим радујући накратко.
Бојом,
Обликом,
Мирисом.
Свјестан времена бербе
И неизбјежног круга природе.

ПОЗНАНСТВО

Познати умор улијева се у тијело.
Позната улица промиче поред тебе, сива.
Познат губитак воље.
Позната журба – питаш се куда?
Позната силуета у даљини.
Позната коса, познати ход.
Познаница.
Позната радост у срцу, трка.

познате очи, познати осмијех.
Познато осјећање да ти нешто враћа снагу.
познати глас.
Позната улица опет ти је драга.

Веселин Гатало је рођен и живи у Мостару.

Дјела и награде:

Вријеме месинганих перли (пјесме, ИПЦ Сарајево, 1998); *Amore al primo Binocolo* (пјесме, Италија, 2000); Побједник СФ конвенције ИСТРАКОН за најбољу СФ причу (2003); добитник награде ЗОРО за најбољу збирку прича са збирком *Рамбо, Друмски и Онај трећи* (2003); Роман *Siesta, Fiesta, Orgasmo, Riposo* (ЗОРО

– Загреб – Сарајево) – номинован за награду Меша Селимовић (2004); Збирка *Рамбо, Друмски и Онај трећи* (ЗОРО, 2005); *Ја сам пас... И зовем се Салваторе*, роман за дјецу и одрасле (Шахинпашић, Сарајево, 2005); Роман *ГЕТО* (АГМ Загреб, 2006); Награда за најбољи хрватски СФ у 2006. за роман *ГЕТО*, 2007; Збирка поезије *Кмезави наредници* (БТЦ Шахинпашић, Сарајево, 2006); СФ роман «Cefe Охуген» (едиција WARP-Загреб, 2007); Награда „Алекса Шантић“ за збирку поезије *Вријеме месинганих перли* (2007); Монодрама *Ја сам пас... И зовем се Салваторе* постављена у Зрењанину, у театру „Зелено звоно“ (2007); Збирка прича *Приче за немирну ноћ* („Плањакс“ и „ИПЦ Сарајево“, 2008); Збирка прича *Поља чемерике* (Самиздат Б92, Београд, 2008); Роман *Вук* (ТКД Шахинпашић, Сарајево, 2009); Роман *Слика с успоменом* (Маунагић – Сарајево, 2009); Награда „Сигидруг“ за најбољу монодраму за дјецу за текст *Ја сам пас... И зовем се Салваторе* на Змајевим дјечјим играма у Новом Саду 2011; роман *Принцеца од Зиде* (БТЦ Шахинпашић, 2011).

У припреми је збирка есеја *Женска страна свијета*.

Писао комедије и драме, рецензије, уредио више књига.

Писао за многе листове, часописе и портале. Према роману *Ја сам пас... И зовем се Салваторе* постављена позоришна представа у Зрењанину, у Загребу се ради дугометражни цртани филм према сценарију аутора. Дјела му се управо превode на њемачки језик.

Говори француски, шпањолски и енглески језик.

БИЋЕ У РЕДУ

Да, биће у реду
Кад и ти
као и ја
сахраниш посљедњи сан
по први пут суха ока
Кад престанеш, баш као и ја
посјећивати гробље снова
осим у мислима
И кад будемо спори
јетки старци
што се шутњом разумију...

ЗАШТО

Не знам
ко
ни кад
ни како
ни колико мој
гадно је згријешио.

Убио?
Слагао?
Прећутао?

Јер, бол није ниоткуд.
Од некуд дође.

Само се надам
да није неко
некад
било кад
одбио
отворити врата прогоњеном...

ГДЈЕ ЋЕ СВЕ...

Кога ће плашити отворен прозор
и сухо лишће у авлији
кад опет пухне вјетар?

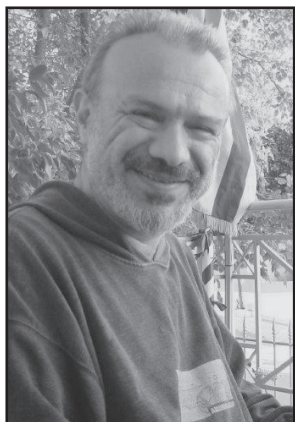
Ко ће ми направити стазе
на равнини постеље?

Коме ће мој
непоткупљиви жути пас
прићи прије него мени?

С ким ће ме сад
ноћ преварити...

МОЈА ФАМИЛИЈА

Упознај Страх, мог млађег брата
који је увијек уз мене
и Тиху Језу, старију ми сестру
Пружи руку Патњи, мојој мајци
Мојој средњој сестри, Тузи, поклони цвијеће
јер она ме свуда прати
Мом најстаријем брату, Немиру,
дај свежањ граната без осигурача,
он чезне за нечим таквим
Мом оцу, Болу, склањај се с пута
Мојој најмлађој сестри, Нади, само се насмијеши
Њој ни за живот не треба много
И тек тада, кад их све упознаш
можемо заједно поћи
тамо гдје престаје сада

Димитрис Космопулос, рођен 1964. године у Пелопонезу, студирао је право и теологију. Објавио је осам збирки пјесама и три збирке критичких есеја. Његове песме су преведене на више европских језика и на арапски језик. Године 2005. добио је награду грчког лирског песника “Ламброс Порфирас” са Академије у Атини, а 2013. интернационалну награду “Кавафис” за цјелокупно пјесничко дело. Продуцент је радио-књижевних програма и уредник

књижевног часописа Неа Евтхни. Живи и ради у Атини.

Његова девета збирка, Теристрон, биће објављена у октобру у издању Кедроса.

ЈУТАРЊИ МЕТРО I

Око мене, гледам блистају гробнице,
Брује раштркане машине, ту си на шимнама,
Зора је, са новим мирисима и старим временом
Прогутала, уснуле и будне на перонима.

Увукао си и мене, огромни пацову,
да на исти начин идемо истим путем.
Али у мом безобзирном уму, похрањене су
дантеовске слике, јединственог невиног трена.

Са моје лијеве стране, промичу куће
са дрвећем, бунарима и дебелом хладовином.
А са десне осјећам очи дјетињства
Како се гасе као свијеће ил' стари ожиљци.
Глинене, окамењене древне стазе.
На путу смрти, небо распршено у комаде.

ЈУТАРЊИ МЕТРО II

Сићи ћеш на станици Кућа опере.
Још само четири од Националне одбране
Када би остао у мрачном тунелу,
Могоао би оживјети сјећања на древна времена.

Тада би те дотакли, из изгубљених гробница
глинени осмијеси заборављених мртвих.
Затвори очи, уживај заробљениче метроа
у пловидби наелектрисаним бетонским дубинама.

Препусти се, успављујућем зујању
Затвори очи на пола, заједно са сапутницима
у тунелу. Пренућеш се на станици ил чворишту

Мада мртавац, претвараћеш се да си жив, као и сапутници
у сјајном сандуку, у металној кутији.
Ох! *ma patria sibella e perduta.* (Ох! Домовина је лијепа и изгубљена.)

ВАНГЕЛИСУ ЈАКУМАКИСУ, У СЕЋАЊЕ

Нађоше твоје тело растргнуто дивљим зверима
у непроходној трсци покрај језера
а твоја Мученица Мати скрхана, нема
пред ледним снопом двоканалског мразног севера
својим лицем тврду стену раздвоји
и без суза, пресахла, данима ти лета броји.
Безгласно је у комори телевизијске мртвачнице
шапутала Богородици: „У покоља
овог несносно мртвило
ушао је и Син Твој, и ако жели
да се Вакрсу Његовом прикључи и Вангелис“.

Знала си све то како ће се збити
и као у филму живела си надаље
чим их пусти те стадоше тући и пљувачку лити

а ти беше јагње кад гнев им у глави узавре.
„Поносна сам на чедо твоје
јер распеше његову танану душу. Сети се“,
рече Богородица, у умилном ставу.
Знала си све то. Знала си да си у праву.

Из необјављене збирке Старолирске песме

Драган Јовановић Данилов рођен је 1960. године у Пожеги. Студирао је на Правном и Филозофском факултету у Београду, на групи за историју умјетности.

Објавио је осамнаест збирки пјесама, пет романа и књигу ауто-поетичких есеја:

По Даниловљевој поеми „Прошлост наше душе дубока је вода“, италијански композитор Валтер Сивилоти компоновао је музику коју је под истоименим називом извео

симфонијски оркестар на фестивалу у Cividade del Friuli, у Италији, 2015. године.

Добитник је књижевних награда: „Бранкове награде“, „Змајеве награде“, награде „Васко Попа“, „Бранко Миљковић“, „Меша Селимовић“, Виталове награде „Златни сунцокрет“, „Оскар Давичо“, награде Српске академије наука и уметности из фонда „Бранко Ћопић“, „Просветине“, „Стеван Пешић“, „Ристо Ратковић“, „Јефимијин вез“, „Песма над песамама“, „Златни прстен деспота Стефана Лазаревића“, награде „Димитрије Митриновић“, „Лаза Костић“, „Момо Капор“ и „Дисове награде“ за цјелокупно пјесничко дело. Добитник је међународних књижевних награда „Procreation“ и „Велика базјашка повеља“. Збирке пјесама преведене су му на енглески, француски, њемачки, италијански, грчки, бугарски, словачки, румунски и македонски језик, а романи на мађарски, македонски и еглески језик.

О Даниловљевој поезији објављене су четири књиге: „Дванаест и по кругова протрчавања кроз поезију Д. Ј. Данилова“ Владана Панковића и Никице Банића, 2003. године, „Поезија Драгана Јовановића Данилова“, зборник радова у издању Матице српске 2014. године, „Калиграфија метафоре“ Стојана Ђорђића у издању „Агоре“ 2017. године и „Данилов, Хомер предграђа“ Богомира Ђукића.

Данилов је и ликовни критичар и есејиста. Живи у Пожеги и Београду.

ПЕСМА ЗА МОГ ОЦА И ПАСТРМКУ

Бејах дечак од можда неких седам година
кад први пут угледах голему пастрмку коју је
мој отац био уловио, мушичарећи на некој брзој,
планинској води, што говори увек различитим гласом.
И док јој се примицах руком, мислећи да је већ
савладана, та нимало припроста бештија поче жестоко
да се трза и гиба, као да је не дотиче мисао
о кратковечности – тек, мало је недостајало да ме
посече оштрим перајем; након пар минута када је
већ била мрзовољна и скоро обамрла, јер шкрге
у врелини трмог поподнева више нису увлачиле
кисеоник, могао сам да осмотрим њено елегантно
тело: пегице живих, влажних боја, избуљене очи,
крљушт сразмерно ситну; још увек кркљала је
у свом господском очају, не пристајући да је напусти
животни дах; тад у губици, зачудо, приметих још две
крупне удице што, готово урасле у месо, говораше да се
најмање два пута отимала смрти; сећаш се, мој оче,
молио сам те да је пустиш и ти си пристао када си је
видео онако укочену и самосажаљиву, као да у њеним
очима више није било места за још један залазак
сунца; зашто ми се увек изнова у свест враћа приказ
те пастрмке, смртно уплашене, оче, краљу над краљевима?
Можда зато што ме је и твоје лице, док си, у ужичкој
болници кркљао после трећег можданог удара,
подсетило на мргодно лице пастрмке што се (као и твоје
срце после толико гибања) најзад умирила на удици
болно забијеној у чељуст, а онда наједном оживела,
једнако као и ти, у мом срцу, у овим речима без дна.

БАКЕ

Живео сам у великом женском племену.
Баку сам највише волео зато што
никада није читала Дантеа: бака је
само правила гибаницу и то јој је
било довољно: није знала да припадника
државне безбедности има и у тој
гибаници.

Бог не постоји ако нема молитве,
кристалне чаше нема без шампањца, а баке
без нађви у којима нас је све замесила
заједно са Лучом Микрокозмом,
народним пословицама и мајчиним
млеком.

Да нема баки, не би било очева, Цигана,
песника, ни златних Битлса, ни Бранка Ћопића,
ни белих ружа.

Баке рађају краљеве.

Баке су маратонци који трче кроз степе
повести: јер баке само раде, раде, раде,
не чекајући субвенције Европске уније.
Баке су демијурзи наших кухиња и шпаиза,
кројачице крај скрелотичних „сингерица“.

Баке имају срца анархиста –
да су својевремено узеле закон у своје
руке, засигурно би збациле с власти
Стаљина, Франка и Пиночеа.

Баке те у медној доколици грле, али не рукама,
јер рукама се, ништа не може загрлити.

Када смо будни, истиснути смо из историје –
зато у свакој чаури спава по једна
еманципована свилена баба.

Велика је то срећа за Србе: јер наше баке,
то су наше планине и наши планински венци.

Баке су важније и од седам светских чуда.

Разапете над нама као шатори, баке су
бесмртне. Изнад баки је једино Бог.

НАША ДЕЦА

Наша деца су безочна.
Наша деца су подивљала
и могу учинити шта им се прохте.
Наша нас деца већ одавно не узимају
за озбиљно.
Наша деца не подносе пророке.
Наша су деца савршено социјализована—
ми имамо, евентуално, једног-два пријатеља,
а наша умрежена деца имају их на хиљаде.
Наша деца нису упозната да су се кофери
некада носили у руци.
Наша деца су наш неразум који нас оправдава.
Наша малолетна деца веома су забринута
за будућност својих родитеља.
Наша деца сматрају да родитељи нису људи.
За нашу децу отац и мајка су само речи.
Наша деца живе у подземљу и својом
дивљином управљају светом.
Али, наша деца немају нечисту савест.
Речи наше деце имају тежину
и ми их слушамо понизно, скривени
иза завесе.
Страшна је моћ коју над нама имају
наша бесмртна деца.
Све што чине наша деца вредно је је дивљења.
Наша су деца настала из бракова у које смо
улетели наслепо, и управо зато, ми смо несрећни
родитељи наше срећне деце.
Ми смо сачињени од толико ломљивог
материјала, да смо нашу децу на време уверили
да су искуснија од нас.
Беспомоћни смо пред оцењивачким судом
наше неприкосновене деце, ми који се не можемо
тако лако одрећи власништва над нашом децом.
Нисмо више оно што никада нисмо ни били.
Залуд смо се понадали да нашу децу хранимо
за узвишена дела.

Ми смо за нашу децу тек лажне очигледности.
Таква су наша деца, другачију не можемо имати.
Ипак, наша су деца стубови овог храма.
Наша деца су наша тачна тела, наша мала избављења.
Наша деца заправо и нису наша деца, него деца
чежње живота за самим собом.
Наша су деца ту, међу нама, незапослена
и у беспарици, српски речено.
Само да се наша деца не застиде наше љубави.
Наша су беспомоћна деца усуд који ће нас
утешити пре него што доспемо у мртвачке сандуке.
Кад изроде своје синове и кћери, наша ће деца
изнова написати исту ову песму као Пјер Менар
Дон Кихота.
Тек тада, наша деца ће нас разумети и више нас
неће позивати на одговорност.

Душан Савић рођен је 21. августа 1952. године у Бањалуци. Прва прича објављена му је у дневним новинама Политика, марта 2007, а потом, бањолучки издавач НЕЗАВИСНЕ НОВИНЕ, објављује збирку кратких прича “Седло – Бањалука из кофера успомена”. Роман “Бечки точак”, објављен је прво на српском (2009), онда на њемачком и на македонском језику. Сљедећи роман ”Порајмос“ био је у најужем избору за књижевну на-

граду Мирослав Дерета (2013). Објављен је на македонском и пољском језику (2016). У припреми је и екранизација романа ”Порајмос“, у режији Лордана Зафрановића. Роман “Међу живима” објављује 2015, као и њемачко издање 2018. Нови роман “Међустаница Лисабон” објављује 2017. На конкурс за кратку причу Симха Кабиљо, Жидовске културне сцене Бејахад из Загреба, добио је своју прву књижевну награду за кратку причу Ел Бахар (2009).

Пише и пјесме. Прву збирку пјесама “Камење говори” објавио је у Софији, 2006. Поезија и проза му је објављивана у више домаћих књижевних часописа, као и антологија на њемачком, пољском и чешком језику. Аутор се бави и превођењем. С њемачког на српски језик препевао је пјесме аустријског књижевника Герхарда Блабола. Књигу *Desis' Wien* – То је Беч, као њихов заједнички пројекат, објављује аустријски издавач VerlagshausNernals, Wien (2015). Члан је Друштва књижевника Војводине, Удружења књижевника Републике Српске и аустријског ПЕН центра. Живи и ствара у Бечу и Сомбору.

ДО ПОСЛЕДЊЕГ СЛОВА

У купатилу сам. Стојим испред умиваоника. У руци ми отворена књига. Покушавам да је одложим на полицу, али она се опире. Као да је срасла с длановима. Нисам у стању ни да је склопим колико је одрвенила. Као суманут тресем рукама. Ништа! Застајем у лажној смирености. Очајан сам, хвата ме обамрлост, и готово сам спреман да одустанем и препустим тој чудној, непознатој сили. Али живот је чудо. Не допушта нам да живимо без узбуђења. Одједном осећам покретљиве руке. Књига омекшава и слободно клизи преко дланова. Пренеражен посматрам како из ње почињу да цуре слова и обрушавају се у сливник. Десницом покушавам да их зауставим и враћам натраг на странице, трпам их без реда, али узалуд. Књига се узјогуни и поче да листа странице мимо моје воље, а слова млазом преливају преко шаке и нестају у сливнику. До последњег слова! Хоћу да одложим огољену књигу која, онако без слова личи на палимпсест, али она у том тренутку прелази у текуће стање и сручи се треском у сливник покупивши притом она последња, заостала слова. Руке су ми мокре а да нисам отворио славину. Склапам очи у неверици.

Ово је божји знак! Бог ме мрзи или ме презире. Погрешно. Бог не зна шта је мржња. Само ми даје знак да живот посматрам отворених очију. Ипак, намеће ми се, пречесто допушта мржњу. Зашто?

– Управо зато јер не зна шта је то! – хучи међу словима заробљен глас из сливника.

Значи Бог није свемоћан. Превише сам срчан и превише размишљао. Несигуран сам. Много говори за и против. Редак је целовит човек. Ум и срце нису у балансу. Или вуче конце једно или друго. Ако би вукли заједно онда је то савршенство. А, савршенство не постоји.

Зидни часовник откуцава пун сат. Отварам очи и гледам руке које држе отворену књигу. Листам. Сва слова су ту, уредно поредана као војници на смотри. Руке ми више нису мокре. Гледам у сливник и упоређујем га с трајањем живота. Књигу склапам и стављам под мишку. Не, нећу да будем заробљеник својих страхова.

Стрпаћу их у снове.

РУКА ПРИЈАТЕЉУ

Пружи ми руку намјерниче,
кунем ти се није крива,
нит' је хладна,
нит' се крви натопила,
само је жељна стиска пријатељског.

Пружи ми руку друже,
због младости, због помирења,
слободно узми, видјет' ћеш,
само је жељна стиска пријатељског.

Дај ми руку пријатељу,
да је стиснем братски, мушки,
у смрти смо исти,
а ја желим за живота, убит' жељу
за стиском пријатељским!

ПОГРОМ

Човек звер,
на јави у храму,
у крипти сакривен.
Ирод зида,
изрод руши.
У име Христа,
ил' неког свог Бога,
у име правде,
у име расе,
у име било чега,
у име своје,
сеје смрт,
жање шта стигне.
Аве Цаесар!
Сиег Хеил!
Наши напред!

Историја је учитељица живота.
Шта нисмо нисмо научили?
Човек човеку звер!

Елка Њаголова, пјесник, преводилац, прозаист, антологичар. Дипломирала је на Универзитету „Св. Климент Охридски“. Већ годинама живи и ради у Варни. Ауторка је романа *Онемела звона*, као и двадесет пјесничких књига, објављених у Бугарској и још десет у иностранству – Русија (двije књиге), Француска, Украјна, Србија (двije књиге), Македонија, Пољска, Хрватска, Грчка. Добитница је националних књижевних

награда, међу којима су: „Јужно пролеће“ – за деби, „Извор Белоноге“ и „Дора Габе“ – за укупно стваралаштво, Ботева награда за поезију и награда „Мара Белчева“. Лауреат је међународних књижевних награда у Русији, Украјини, Летонији, Македонији, Црној Гори, Великој Британији, Пољској... Носилац је руских ордена „М. Ломоносов“, „Дјержавин“ и „Грибоједов“, „С. Јесењин“, као и Пушкинове медаље. Поезија јој је превођена на осамнаест језика, а сама преводи са пет језика.

Члан је Удружења књижевника Бугарске, Бугарске академије наука и умјетности и Председник Словенске академије књижевности и уметности. Директор је Међународне асоцијације писаца (МАП) за Балкан. Редовни је члан Академије руске писмености и главни уредник часописа „Знаци“.

*Превод са бугарског и биљешка
Вера Хорват*

ПОДЗЕМНЕ ВОДЕ

Подземне воде су заиста усамљене.
Подземне воде увек се неком моле.

Љубавнице су које се срећу у тмини.
За љубав следе, вазда нешто пропуштају.

Подземне воде степенице руше.
Шапатом подривају подземну државу.

На уснама дуго држе горљиво слово.
Ћуте без ваздуха; немају сунца, ветра.

Подземне воде каткада се грле.
Ћутке. Непрекидно. Ал' то није све!

Оне немају недељу, да чај попију
и да као људи уз чај попричају...

Не могу длан да дигну, да га на длан положи.
Увек журе. Вечито јуре ка неком подножју.

Не знају да их, у ствари, кад стигну до краја,
управо тада чека растанак. Заувек. Заувек!

О, страх ме је, љубави, недељом, јер тихе,
од речи и чаја, од пророчких стихова,

реке које чувам под земљом – дишу...
Да ли је овде, у ствари, уопште
реч о водама?!

Превео Ристо Василевски

ЈАБУКЕ

Загризох румену јабуку,
коју ми монах поклони.
Гладио ју је дуго рукама
и сваки прст на њој
остављао је светле прозориће...
Погледах кроз њих
и као на филмској траци

видех много тога:
снове монаха,
скупљене, али неизговорене речи,
забране и самозабране,
предуге ноћи
и још дуже дане –
с кратким стазама међу њима,
и беле зидове, на којима
је била нацртана његова душа –
црни слепи миш
који је гајио
такве црвене јабуке.
Загризох
и сок ме угуши...

Превео Ристо Василевски

ХЛЕБ

Академику Ристу Василевском

Зато што
над собом носи,
као царску круну – Божије име,
зато што сакупља маглу у цеп,
а у недрима – тешку људску љубав...

И кроз кошуљу светли скоро хиљаду свитаца;
Зато што лупа својим корацима по овом искиданом свету,
и диже храм за храмом од нежних цигли од речи, у сну
изречених...
Зато што је Христ, памти свет две хиљаде и шеснаест лета;
спреман је, пусти ли Бог зиму на свет, да скине кошуљу
и да му кроз маглу пружи руку –
а њом ће Господ брзо да угреје свет
и све људске Атлантиде,
и онај ледени брег у нашим душама
рушилачки...

Песник
излази понекад
из својих стихова рањен.
Удахне дубоко с ваздухом
добру наду да ће сутра можда свет
да сија и звони – као ускршња дечија играчка;
да ће и снег пажљиво сачувати не само људске трагове.
већ и све молитвено слепе осм'ехе. прошле кроз суд и
праштање...
Међу њима се креће и Песник, као дете, које сања,
које качи на стару јелку неку следећу илузију,
бљештаву и лаку, али увек много ломљиву,
као сан, као машта,
као издахнут ваздух
у хладној вечери
и вечности...

И анђео
му глади крила и чува
човека, који носи Божје име,
зато што у крви покрштеној памти
из свог далеког детињства један свети призор:
одлазе у храм отац и мајка и носе погачу...
Да ли је погача, или пак небо, поткрепљено молитвом,
Седмо небо
над овим свељудским светом? Песник поново постаје дете
и после молитве плаче,

јер разуме: погача је живот умешен љубављу и сузама,
песмом немаштине – дуго година, Преспанским језером.
Сенкама кршћаних и прећуткиваних прича –
о овој грешној земљи која мирише на вечност,
мирише на стих,
мирише на хлеб...

Превео Велимир Костов

ГРИВНА

Гривна
коју ми је поклонила Вера Хорват,
ненадано се преда мном закотрљала и зазвонила –
налик напеву неке старе српске баладе.
Док ми звони у ушима и очима, у грлу и души ми –
чудно омекшала, ових дана, грка словенска погача:
загризеш је, гладан љубави, а залогај застане у грлу и сил-
но загорчи...

Гривна...
Или круг који исписује Дунав –
„Дунаве, господине Дунаве...” – како вели
онај бројач речних меандара и говора прућа – Васко Попа –
светлуцају ли то гривне, јутром хитнуте у твоје замућене
воде,
или седеф, наталожен на самом дну – спомен на осакаћене
рибе
што више никад неће полетети, јер су им мисли теже од
шкрга...

Гривна –
свето балканско оро или коло –
како га нарекоше наши древни народи...
Тешко се окреће оро, тешко, а да музике никакве нема,
тек бат мушких ногу мукло одјекује, глуво опроштајно оро,
узалудно и дуго зурење у корен и у звезде, и у први рибо-
зом –

раме уз раме јунаци. Играју у неравномерном так ту неке неизречене клетве...

Гривна –

Круг рода које долећу,
сметнувши с ума сва календарска доба...

Лете и лете у ту, кишом прободену и наkostenу јесен!
Круг за кругом, окрећу се и узалуд траже своја гнезда, слетеле би,
али немају где, промogle, пуна октобра и кишнице су им гнезда.

Дечица изгнана – роде, епоху су помешале и календар, и правац, и место, и датум!

Гривна

звечка на мом утрнулом кисту –
калиграмски стих из беле књиге Вере Хорват.

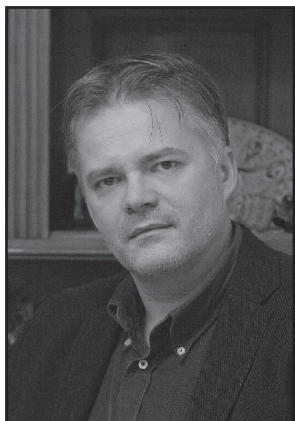
Сада сам обележена рибо-птица што прелеће балканске нам баладе.

Седеф ми сијатако самотно – није ли само кратак сан младе месечине?

Или је пара што су је испустили ловци на благо? А ја је налазим на раскршћу света.

Намах схватам: неће бити страшно! Гривна бескрајни је круг овог живота...

Превела Вера Хорват

Ерик Одрењичка је рођен 01. маја 1964. у братиславском Старом Граду гдје и данас живи и ствара. Универзитетско образовање је стекао на техничким наукама.

Прву књигу поезије *Са унутрашње стране очних капака* (*Na vnútornej strane viečok*) објавио је 2004).

Слиједи збирке *Плес вечерњих пахуља* (*Tanec večerných vločiek*, 2006), *(e)Пиграми* (*(e)Pigramy*, 2009), *Очи и риме – Ноћне песме каменог града* (*Oči a rýtu – Nočné*

piesne kamenného mesta, 2010) и *Земља Дијаманата – land of Diamonds* (*Krajina Diamantov – land of Diamonds*, 2014).

Издао је и двије збирке поезије за дјецу, написао је стихове за ЦД *5 савршенстава и друге песме* (*5 dokonalostí a iné básne*, 2008) као и за више библиофилија ликовних дјела и објеката IM PULZ – Čakanje na materiju, The Touch, Beauty for Beauty, In Pencils and Needles).

У својој поезији Одрењичка ставља акценат на комуникативности, али и вриједности естетске и етичке димензије поезије, на комбиновању надвременског и савременог виђења свијета. Ослоном на класичне пјесничке технике, труди се да рехабилитује традиционалне пјесничке инструменте пјеничке умјетности као што су риме и музикалност стиха.

Четири књиге поезије Ерика Одрењичке су награђене књижевним наградама, а три су биле оцијењене у избору за најљепшу књигу Словеније.

КЉУЧЕВИ

Вечна путовања таласа
у сненој прозирности
по пешчаном дну

левитација изнад шумског путељка

птичица
која је престала да се одбацује од ваздуха

и суза ганућа
коју не можемо прогутати
јер ништа од тога није стварно

Али и драги вољени
удаљени само за додир успомене

Ко зна
да ли ме и ви видите
са друге стране њене
када се врата света отварају
увек другим кључем

КЛУПА ОД КАМЕНА

Колико осећања скрива клупа од камена
Колико мука, радости, заборављених успомена
Колико их је сама сакрила у маховину и у лишћу
као да чека када ће је опет угледати чисту
и тек звук старог звона последњи пут на неког подсећа
а јесен тихо пада са тужног дрвећа
а ви размишљате где су висине
а где је дно до бесвести
а ко ће невидљив уз вас данас сести
можда дете
можда отац
девојка у цвету младости
у тајанствеом трену бесконачности
док хладно Сунце не пође да дрема
међу винограде севернога Срема
малецки детлић што у багрем плашљиво куца
или је то тек давно заборављена непрепозната туга
у пределима твога срца

ГОЛУБ

У дворишту које је све мање видно
оронуле зидове који нестају
небо које тоне
и како то често бива у сумрак
и иза ствари

Те вечери немамо лопте
па фудбал играмо
смотаном и свезаном крпом

Кроз двориште ка нама иза дебелих наочара
бестелесно прилази прастара
госпођа Фурчак

Не шутирајте голуба!
повика слабашним гласом управо тада
када је мени успео невероватан шут

Крпењача полети у небо боје антрацита
у висинама се развезује
и као птица којој
су управо израсла крила
успорено једри
док попут сенке не атерира
на дебелој грани
процвалог кестена

Одлете!
са олакшањем повика госпођа Фурчак
и полако се одгега назад у детињство

Већ тада је требало да знам
да никаква песма овога света
никада неће бити пушкица са одговором
како треба да се живи

Превео Миро Демак

Зоран Костић је рођен 08.10.1948. године (Цетиње, Црна Гора). Основну школу и гимназију је похађао у Никшићу и Крушевцу, а Филолошки факултет у Београду.

Пише поезију, драме, приповијетке, есеје, а преводи поезију и прозу са руског на српски језик. Објавио је 22 књиге стихова (неке и у више издања), 3 књиге драма и 12 књига превода прозе и поезије (Пушкина, Љермонтова, Буњина, Тјутчева, Хајрџузова, Латињина, Слипенчу-

ка...), а у припреми је Костићева *Антологија руске поезије XI – XXI вијек* у преводу на српски језик.

Неке од драма З. Костића постављене су и играју се на сценама Републике Српске, Србије, Русије и Бјелорусије.

За своја књижевна остварења добитник је више престижних, домаћих и међународних признања, између осталих: „Лаза Костић“, „Вито Николић“, „Сарајевски дани поезије“, „Златни витез“ (Русија), „Мефодиј и Кирил“ (Русија), „Грачаничка повеља“, „Бранко Ћопић“, „Петровдански вијенац“, „Кочићеве награде“, награде „Скендер Куленовић“ и др... Поетска и драмска дјела Зорана Костића су превођена на двадесетак свјетских језика, а већи број његових пјесама и поема (130) налази се у најрелевантнијим антологијама српског и југословенског пјесништва.

Зоран Костић је члан Удружења књижевника Србије, Републике Српске (био је и предсједник УКРС 2004 – 2013) а, по позиву, почасни члан Удружења писаца Руске Федерације постао је 1997. године (као први инострани књижевни стваралац од 1918. до наших времена).

Живи у Бањој Луци.

ТРЕБЈЕШКО РАЗВОЂЕ

Зета, Бијела, Шавник, Буковица,
Морача, Пива, Дрина, Грачаница,

Заломка, Рама, Вардар, Колубара,
Лим, Комарница, Требишњица, Тара,

Рашка, Неретва, Јабланица, Рзав,
Сутјеска, Прача, Моштаница, Грза,

Бојана, Тиса, Топлица, Власина,
Морава, Гружа, Ресава, Расина,

Пек, Милешевка, Тохотина, Ибар,
Тимок, Ђетиња, Лепеница, Јадар,

Гомионица, Лаб, Ситница, Буна,
Дрим, Брегалница, Студеница, Уна,

Сана, Цетина, Угар, Крка, Купа,
Врбас, Јањ, Плива, Босна, Лашва, Крупа,

Зрмања, Глина, Мљечаница, Унац,
Рибник, Миљацка, Уб, Тамнава, Увац,

Здена, Бистрица, Јелашница, Млава,
Нера, Нишава, Неродимка, Сава,

Дунав, Марица, Буг, Прут, Нева, Дњестар,
Волга, Ангара, Иркут, Свир, Дон, Дњепар –

како кад гавран стижа издалека,
тим редом крену и тај ред ријека,

све потекоше рукавцима каже
из ове наше кржаве каптаже –

мрежом гинућа требјешког племена
за крст Исусов пространством Словена.

НИКШИЋИ

Херцеговако племе кнеза Никше
не приста нигда (на слободу свикше),
под јарам туђи да савије шију,
већ Црну Гору и мајку Русију
кроз пет вјекова устанички прати.
Ал' миру сваком немир крвљу плати –
колико пута на буну се диза
толико ватри Требјесу олиза
до темеља јој живот сажижући,
а племе, опет, подигне се, скући,
након разура, с пепела, уз муке:
с вјером у Христа и skut Светог Луке
неко ту оста, неко мора ићи,
многи с кућишта кренуше Никшићи,
неки за Бајом четуј до Обровца,
неки у Жупу, а неки у Ровца,
неки Крајини, неки Невесињу,
неки пут Груде, а неки Цетињу,
неки у Рашку, неки Романији,
неки Космету, неки Шумадији,
неки Кремнима подно Златибора,
а неки гранај на четири мора –
Јадранско, Јонско, Азовско и Црно,
све за звијездом – својим неутрном,
сви путевима судбине Србаља,
вођени бљеском муња и медаља.

ИСТРАГА

Послије апса очевог, тек мало
од мноштва оста: зидно огледало,

чивилук, дубак, дјечији креветац,
шпорет „Слобода“, зелени креденац,
шифоњер, астал, пар старих столица
и шест великих, букових полица

тешког костура од библиотеке
гдје су остале књиге само неке,

њих седам-осам, од више хиљада:
„Злочин и казна“, „Хамлет“, „Илијада“,

„Фауст“, „Дон Кихот“, „Тихи Дон“, „Рад“, „Мати“
и (зашто, само истрага ће знати,

остави роду кажњеника мрског) –
још Његошево „Огледало Србско.“

Иван Добник рођен је 1960. године у Цељу. Пјесник, уредник, преводилац, есејиста и књижевни критичар. На Филозофском факултету у Љубљани је студирао филозофију и компаративну књижевност. У периоду од 1988. до 1995. био је запослен у библиотеци Бежиград. Био је члан уредништва часописа “Апокалипса” (1998 – 2008), идејни покретач и одговорни уредник часописа “Поетикон” (2005 -) суоснивач Књижевног друштва

“Хиша поезије” (2006 -). Објавио је пјесничке збирке: *Ослобађање*, 1980; *Калиграфија лире* (1999), *Склопили своје очи*, 2003; номинација за Вероникину награду, 2004; *Рапсодија у хладну зиму*, 2005; на француском и словеначком *Rhapsodie dans un hiver froide / Rapsodija v mrzli zimi* (2006); *Записи са листова дрвећа*, 2006; на њемачком и словеначком заједно са Андрејом Медведом и Миклавжем Комељом *Stimmen slowenischer Lyrik/ Гласови словенске поезије*, 2007, *Светионик*, 2008; *Бела песма*, 2009; *Spiva na zadnji obali / Wir schlafen an der letezen Küste* (Rimbach, 2009), *Pancodija в мразовитата зима* (Софија, 2010), *Пред зачетком*, 2010, *Друга обала*, 2011, *Болска / прототип песнитве* (2015 и 2016) и *Магични песнички изреци* (2016). Његове песме су преведене на бројне језике. Живи и ствара у Шматевжу (Савињска долина) и у Љубљани.

БОЛСКА (ИЗБОР)

1.

над реком све спи
по птичјој кожи снежи

све се миче
све клизи с милион ножица преко ивица видљивог

смрт промиче мимо
блага и свакидашња

реци ми најлепшу песму
подари најслађи пољубац

никада не затварај очи
никада не ослушни тугу

која те река поји
која ти река жеђ гаси

читав свемир са тобом разговара
ослушкујеш звери што се из дубоке таме гласе

ситним капима зиме ми пишеш
у данима који се не могу сместити ни у пре ни у после

2.

брзају ватре
црни угаљ

презимњује рогач под лишћем
бреста и глога, секира убија радост топле крви

медвеђа шапа истражује путању шуме
костур видре спи, малене мачке затрпане су земљом

и коштицама дивље трешње
пожурују роде и ждралове

бела запрега, облак белих коња
скривена тишина људи и повратак годишњих доба

бука авиона високо на небу
траговима црних косова одважног хода

преко ивица – теби у спомен
путевима зечева и ноћних јазаваца

светлост која се угасити не да
не, само се покрије покривачем реке

3.

таква је
умножена тишина у очима животиња пре смрти

библија ваздуха и земље, воде и ватре
отворена на човековом длану што пао ти је на усне

и талас
и талас што наноси сунчеву пену на твоје очи

да чиниш што вода чини
тече, не застаје, тражи излаз и траје

у дугом, спокојном једрењу копца склопљених очију
ближиш се телу, шуму лета, окончаним сатима посред дана

да би се отворила врата, пролаз
да би се отворио неисписани лист папира

и талас, сасвим тих
и талас дивљине, заснеженог јутра, мирисног зеленила
јапанске удике у пролеће

а затим шевар се зањиха
прстима се ветар наслони на ухо

4.

у поноћ сова надлети таласе
Болска се с брда спусти

међ камењем кости су риба, свиња, крава и људи
река утапа снове и будност

купасти глог и багрем препокрили су северну страну
висоравни
географске карте су тачне, стога проточне и непредвидиво
живе

тамо је покопана овца, тамо пас, поред почива дивље прасе
преко папрат и водене преслице, шаш, широколисни рогоз

светлост путује с кишом у облацима,
колебљива у црном грању црних јела

све је светлост сама, игра сенки, таласа,
твоја је кожа најнежније биће свемира

очи рану виде на кори, не сањају
очи не умируу, очи жуне, ланета или твоје

широко разјапљене јаме
дубоко засуте јазбине

топло пуцају жиле
маховина и лишај горе

Превод Душан Стојковић

Корнелија Маркс рођена је Ерфурту, у бившој Њемачкој Демократској Републици. Студирала је у Халеу германистику и славистику и магистрирала радом о Милошу Црњанском. О поетским визијама великог српског пјесника објавила је књигу *Von SUMATRA bis LAMENT OF ÜRB-ELGRAD* (Од Суматре до Ламента над Београдом, 2011).

Преводила је и пјесме неколико младих пјесника из Бање Луке. Од 2007. живи и ради као самостална књижевница и књижевна преводитељица у Халеу. Члан је друштва писаца покрајине Саксонија-Анхалт, друштва њемачких преводилаца књижевних и научних дјела те удружења “Friedrich-Bödecker-Kreis”. Пише приче и пјесме које објављује у часописима и антологијама, припрема прву пјесничку збирку. Преводи са јужнословенских језика поезију, прозу и есејистику. Превила је књиге Милета Стојића, Хаџема Хајдаревића, Марине Трумић и Адисе Башић, више песничких текстова Милоша Црњанског и Стевана Тонтића, Предрага Бјелошевића, као и неке пјесме Тање Ступар Трифуновић, Борислава Радовића, Бранка Миљковића, Гордане Ћирјанић, Ранка Рисојевића, Амира Брке и других аутора.

КАБИНЕТ СА ОГЛЕДАЛИМА

Живот ми често изгледа надреално,
као у кабинету са огледалима:
свака слика потрошена.
Тако то осећам
и овде, где се људи не чуде.

Понекад се питам
како би прошли код нас
кад би добили визу
да путују у нашу земљу:

да ли би им оно логично изгледало нелогично,
исправно погрешно,
чисто двориште – тако чисто као полизано –
апсурдно, нечовечно?

Можда би им наш свакодневни стрес изгледао чудно,
наша журба од стана до посла и назад,
наш брак с телевизором,
(који се може укључити и искључити кад хоћеш),
наша самоћа уз чашу вина,
зашто и не,
наша неспособност да погледамо у очи незнанки
која нам се у пролазу насмеши.

Туђи смо ми, и само ми.
Тако се осећамо не само у Скопљу –
свуда на свету!

И ја – одакле долази ово „ја“ –
из којег кабинета са огледалима паде оно парче,
које за домовином жуди –
далеко од домовине, далеко од сваке чежње за домовином?

А шта значи домовина ако не то:

С високог Калеа погледам преко града
(преко сваког града на свету)
ка далеким врховима,
и очекујем море –
тамо где мора нема!

ВУКОВАР

овде је била кухиња
преврнуте глинене посуде леже у кршу
из једне од њих кашиком је вађен шећер
за горку црну кафу
а тамо трбушаста шоља од светлог порцулана
стоји неокрњена на своме месту
тако као да је њен власник накратко изашао
да донесе млеко

место више не постоји
постоји још само његова сенка
сваке године цветају магнолије
у вртovima испред несталих породичних кућа

понекад рода као знак рашири своја крила

на радију вест о једној свадби:
млада је носила провидан вео и бело рухо

(Вуковар у руинама, студијско путовање у јуну 1999)

МОМЕ СРЦУ С ЧЕТРДЕСЕТ ЧЕТИРИ

Већ често си застајало и оклевало да тучеш,
као звоњење звона што потихо се гласи.
Једра се пруже, на пучину им се не вуче!
У чун мој бушни наврли ледени таласи.

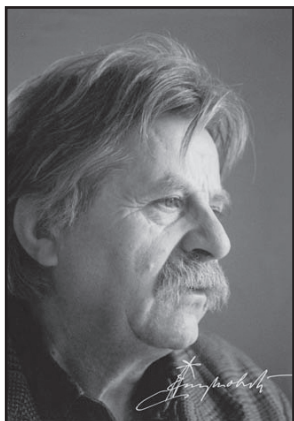
Кад бејаш мала веровах: лета седамнаест
свакако ћеш издржати – о више нема збора!
Ко у лабуду што дном чепрка. Тежак ми јест
чун, с носила потону у отворен гроб мора.

Седамнаест плус седамнаест плус десет,
устрајно тешеш, срце моје, испод ребара
скулптуре љубави. А ти си од љубави свет!
Мојим врелим уснама дајеш боју жара.

Још волим, срце моје, захвална сам пуно
нашем заносећем такту у вечери ране.
Чудим се како верно, уморно моје, болно
и велико, без смутње тучеш. Рана до ране.

(9. 2. 2014)

С њемачког превео Стеван Тонтић

Љубивоје Ршумовић

03. 07. 1939.

Љубиш, Златибор.

Михаило и Милеса.

Основна, нижа гимназија, виша гимназија, факултет.

Радио-телевизија Бгд, ИП Књижевне новине, Бошко Буха.

*Ма шта ми рече, Још нам само
але фале, Причанка, Певанка, Буквар
дечјих права.*

Сјај на прагу, Рошави анђео, Песме уличарке, Сунчање на месечини,

Ујдурме и зврчке из античке Грчке, Кућа са окућницом, Заувари.

Вукова, Октобарска, Душан Радовић, Сарадник Сунца, Мирослав Антић, Пуља, Бранко Ћопић, УНЕСКО-ва. Табернакул у Скопљу (заједно са Кундером).

Слободна територија, Београд.

?

Још није.

(Из циклуса „Посвећене песме“)

БОГ ЈЕ ЈЕДАН

Др Владети Јеротићу

Оспораван или слављен Бог је један
Као стоку васељенску људе броји
И клетвама и псовкама изуједан
Он постоји

Њега нема јер са знањем расте сумња
Јер је Један он се као пчела роји
Тамо где је недоступна снага умња
Он постоји

Заборављен па пронађен Бог је један
Као ваздух као вода што нас поји
Савршен а голим оком несагледан
Он постоји

Шта је човек ако није божја слика
Бог је Један па се зато лако троји
Он је Боја он је Строфа он Музика
Он постоји

И Земља је један кликер васионски
Бој се Бога јер се и Бог тебе боји
Само страх ће да те чува праисконски
Он постоји

2015.

ЗАВЕТ

Стеви Раичковићу

Узмите ми небо и радост из зене
Ал немојте дуван ракију и жене

Узмите ми кућу авлију и шталу
И снагу ми верну али посусталу

И овцу и краву и коња и штене
Ал немојте дуван ракију и жене

Узмите ми славу и свеца са зида
Ватру са огњишта огледало стида
И кума и друга и пркос од стене
Ал немојте дуван ракију и жене

И Џојса и Брамса и Фројда и Канта
И Јесењина нежног преваранта

Узмите и кревет и тешку реуму
И кораке моје одувек на друму

И руке и уши и целога мене
Ал немојте дуван ракију и жене

ПИШЕМ ПЕСМЕ У РЕДУ

Брани Петровићу

Пишем песме у реду Ал мало се осећам кривим
Да ли баш сваку песму Ја морам да доживим

Ја старим полако Оне уопште не старе
Оне бездане прескачу На небеса се петаре

Оне у Јужној Америци Неке револуције дижу
Хероје за уши вуку У капислу немира стижу

Оне Северни пол Са јужним болом вежу
Оне лисиче змијују Срце неспоразума досежу

Збуњен сам њиховом моћи Омамљен речима сивим
Да ли ја сваку песму Баш морам да доживим

Ја нестајем полако Оне све чвршће бивају
У девојачка недра Моје жеље сакривају

Оне уличаре зверују Добацују мушкарцима
Оне будалама верују Удварају се старцима
Луде лудују пламте Паметују језичаре
Оне необично ћуте Док се са ђаволима паре

Ја од њих зависим Понизан им се дивим
Али зар сваку песму Баш морам да доживим

Миладин Берић (М. Б. Романов) рођен је 1962. у Бањалуци гдје је завршио Гимназију и Електротехнички факултет. Објавио је десетак збирки поезије, прича и афоризама и двије звучне књиге намијењене слијепим и слабовидим особама. Објављивао у свим важнијим дневним новинама и књижевним часописима на српском говорном подручју. Један од оснивача и дугогодишњи уредник у сатиричном часопису „Носорог“.

Вишеструко награђиван и заступљен у више антологија и зборника.

КРЕШЕНДО

У коју свјетлост ноћас да утопим
ове касне мисли ко зна откуда дошле
поноћ осигједила ни ока да склопим
тражећи будуће уметнут у прошле.

Мирећи се с кушњом да сам само зрно
пред освит се враћам у сопствено тијело
час би све што бијели бојио у црно
час би све што црни бојио у бијело...

Јер тек кад потонем у свијет сновиђења
из маглене лампе што ме кроз сан прати
дотитра ми једва чујно довиђења
неког ко би хтио из сна да се врати...
Онда ми се ехо ријечи што нестају
међу прстохватом неке туђе руке
складно појачава прелазећ у грају
и ничега више нема осим буке.

КОЛИКО САМ ЈЕ ВОЛИО

Има тамо кад се крене у нигдје
кад се крене млијечним путем једна удаљена звијезда Вега
из сазвијежђа Лире
до ње је потребно бесконачно људских поимања и времена
и живота
и то ми је у једном тренутку изгледало једино упоредиво
сад знам
сад кад је нема волио сам је и више од даљине те Вега из
сазвијежђа Лире
до које никад нећемо стићи
ма колико се снова претворило у лет

МОЖДА

Куда смо то пошли пуни празноглавља
не знајући ништа поред силних књига
сви наши успјеси сва назови славља
нису ништа друго до нарасла брига
јер они што бјеху свијетли путокази
одмакли од ове муљне равнотеже
срасли су у коров на смарадној стази
која нас притишће све теже и теже...

Шта то сада знамо а да нису знали
они испод воде што слично пјенуша
ко у вријеме давно које се стровали
нечујно ко чиста испосничка душа
шта ли смо то бољи након свих еона
што на кожи стијена свједоче к'о мрље
једнако нас у сан испраћају звона
и једнако даљи мјеримо офрље...

Шта је ово „сада“ и под којим углом
свјетлост се прелама кроз призму небеса

ко задњи робијаш срастао са куглом
гладан поред силног одимљеног мяса
вјеран у невјери тражим одговоре
окренут уназад са слеђеним смијехом
животопис хрasta тражећ` испод коре
може бити грешан може бити грешком.

На Тајној вечери слутим тајно вече
изнад којег звијезде дижу трепавице
да поздраве сјенке које сву ноћ клече
мрмљајући тропар за воштано лице
које буди наду сјенчећ` из безнађа
прашњаву икону ко зна чијег вожда
дрхтим док се јутро из ноћи порађа
једино сигуран да је све то „можда“.

Да, можда је само ово траг од трага
по којем ходамо несвјесни корака
стаза која дијели анђела од врага
битно од небитног и свјетлост од мрака
да, можда је само све ово реприза
представе што нема поуку на крају
нечегат привлачног што би било иза
јата црних рупа у свеопштем сјају.

Милица Миленковић рођена је 1989. године. Основне академске студије србистике и постдипломске студије филологије српске и компаративне књижевности завршила је на Филозофском факултету у Нишу одбраном мастер рада на тему „Поезија Гордане Тодоровић“.

Објавила књиге: роман *Hotunculi* (2010), пјесме *Мање од длана* (2012), *Via Militaris*, *Via Dolorosa* (2013), књижевну критику *Критичка*

ка тумачења (2016).

Добитница првих награда на Фестивалу поезије младих у Врбасу (2011) и Фестивалу културе младих Србије у Књажевцу (2012) и *Тимочке лире* за најбољу пјесму коју додељује Радио Београд 2 у 2012. години (песма *Божићни колач*).

Финалиста Ратковићевих вечери поезије (2015, 2016); добитница треће награде Ратковићевих вечери поезије у Црној Гори 2017.

Финалиста Смедеревске песничке јесени са најбољом пјесмом за *Златну струну* (2017) – пјесма *На пола копља*.

Учесница 49. Фестивала поезије младих у Врбасу (2017), 17. Међународних књижевних сусрета *Сум grano salis* Тузла у Босни и Херцеговини (2017) и 49. Драинчевих књижевних сусрета у Прокупљу 2018. године као једна од најзначајнијих српских књижевница млађе генерације.

Уредница часописа за књижевност, умјетност и културну баштину *Бдење* у Сврљигу.

Члан жирија за додјелу награде „Гордана Тодоровић“ у Сврљигу и награде „Меша Селимовић“ у Београду.

Бави се приређивачким радом из заоставштине Гордане Тодоровић и Милета Радосављевића (последњег епског пјевача из источне Србије), књижевном и ликовном критиком, писањем поезије и прозе.

БОЖИЋНИ КОЛАЧ

Мајка ће, о Божићу,
прсте у њиву
у семе
у жито
да умеси мушку снагу
воденицу
точак и камен

Мајка ће, о Божићу,
волове у јарам
кућу крај друма
змију под амбар
мртве под праг

Мајка ће,
још само крст по средини,
раскршће и путоказ

НА ПОЛА КОПЉА

Сањали смо једно друго пре нашег рођења
Спуштали смо заставу наше земље
Низ крила мојих прозора
Горела је ноћ од белих пешкира
И барјака у рукама девера
Бубњеви и зурле чинили су од нас дервиша

Вртели смо се заједно
Вртели у круг
Вртели као једно

Док нас нису привукле двери овог града
Запаљене заставе у име лажне слободе
Трубе јерихонске са урушених прозора

Вртели смо се онда и ми
Вртели као они
Вртели у кругу лажног града

Вртели док
Заставе својих срца
Нисмо спустили на пола копља
И затворили заувек све наше прозоре

ПРИНЦЕЗА НА ЗРНУ ГРАШКА

Био једном један тањир на столу.
Једно зрно грашка у њему
и вечито питање:
Појести или посејати?

Није то магични пасуљ
да преко ноћи израсте
до двора једног цина
до бисерних огрлица
до цака пуног дуката
и чизмица од седам миља.

Тањир преклопити као шкољку?
Спустити на дно
замишљеног мора
и сачекати да бисер
себе створи од жуља.

(Али дуго чекање
откуцава време,
празан стомак
броји своје стрпљење)

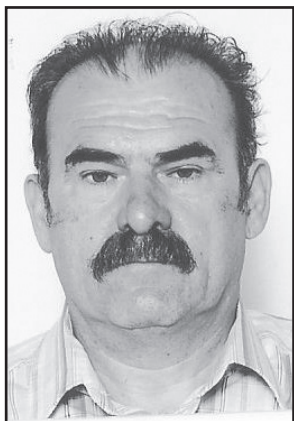
Дакле, појести!

Појести то семе из којег
ће можда преко ноћи
нићи лествице за спасење,

или будућег дана
шкољка
испливати са дна мора
и постати поново тањир

на једној пустој краљевској трпези
где замишљена седи принцеза,
гледа тужно у зрно
и пита се:

појести или посејати
свој последњи
атом снаге.

Недељко Зеленовић (1958) село Брђани, општина Коњиц. Дипломирао на Филозофском факултету у Сарајеву, Одсјек славистика 1982. године. Просвјетни и културни радник. Бави се новинарством. Пише поезију, прозу и књижевну критику. Сарадник многих књижевних часописа. За своје књижевне радове награђиван је више од двадесет пута. Радови су му превођени на неколико свјетских језика. Потпредсједник је Удру-

жења књижевника Републике Српске.

Објавио десет књига поезије, двије књиге поезије за дјецу, двије књиге књижевне критике, двије књиге кратких прича.

ЋАЋИНА

заводе нас луди и опаки
у стопу им добро није стати
за онога рата малодобни
а за овог ладно малоумни

у јантарне очи забодене игле
с трепавица слана у засједи
све у страху очекујеш себе
а добијаш што тражио ниси

и да прашташ ућарити нећеш
на списак су други уписани
а и њих ћеш познати у вриску
а немоли мене огољена

узму ли те под своје копилад
то без главе остаћеш у трену
да се ђенеш неће бити мјеста
нити сјене да те по њој нађу

зато буди на опрезу јадан
и плећима дувара се хватај
дошло вријеме са главом на доле
заводе нас опаки и луди

ПЕСМА

не певај жалну песму
посрнулим брезама
што расту у сећању
које је било пре нас
и које ће се вратити
онда кад нама не буде потребно

не певај тугованку
камену у воду палом
он дубином мери
самог себе недостојна
он концентричним круговима
плаче за изгубљеном младошћу

не певај успаванку птицама
јер оне су саме песма
и сан о кукавичијем јајету
у гнезду оваплоћене земље
негде на истоку
где су косови исходиште

не покушавај да певаш
радосну песму пуну смеха
јер такве песме нема
ни јутро кад се крваво роди
претварајући се у дан без разлога
којег позобље вече
и сахрани ноћ невиделица

немој да тешиш шуму
док шуште јој сузе лишћа
низ образе гора и планина
где смо узалуд тражили
објашњење свога постојања

не певај никакву песму
јер она се сама пева
загледана у ноте вечности
она је себе препевала
на све живе и мртве језике света

ОПРИЧАНИК

причам ти причу
да ти испричам
да ти речем
да ти велим
да ти кажем
да у мени не остане
као ни у решету

не причам ти приче
приче ради
само нек се прича прича
прицем опричаним

препричавамо
опричавамо
испричавамо
напричано проперемо причом
запричамо се
напричамо
на концу конца
о чему
не знамо

причам ти причу
сјетну и сретну
да се дозовеш
да себи дођеш
да са собом проговориш
да се себи повјериш
да се са собом испричаш
јер и ти си прича
посебна и зановетли

Олгица Цице је рођена 1952. године у Приједору. У Требињу је завршила основну школу и Гимназију, а на Филозофском факултету у Сарајеву студирала је Историју југословенских књижевности и српскохрватски језик, гдје је дипломирала 1975. године. Радила је као професор књижевности и српског језика у Гимназији „Јован Дучић“ у Требињу.

Послије Отаџбинског рата, 1999. године објављује прву књигу поезије *Ријека је старија од нас* у издању Књижевне заједнице за Херцеговину „Јован Дучић“, а затим слиједе књиге: збирка поезије за дјецу *Представљам се, ја сам краљ* и роман за дјецу *Земља Игорова* у издању Гутенбергове галаксије у Београду, 2001; роман за одрасле *Мирис човјека* у издању Библиотеке Нова, Слободан Машић у Београду, 2006; књига кратких прича *Низводно од бајке* у издању Графокомерца у Требињу, 2009; роман о познатој српској сликарки и хероини Надежди Петровић под насловом *Боје и барут*, 2012; књигу поезије под насловом *Матуранти* у издању Графокомерца Требиње, 2012; књига бајки за дјецу *Бакине приче* у издању Гутенбергове галаксије у Обреновцу, 2015, која је освојила прву награду на књижевном конкурс удружења књижевника Републике Српске – Подружница Бања Лука под називом „Станко Ракита“; роман *Ернестина прича* у издању Банатског културног центра, 2017. Уврштена је у Антологију савремене српске лирике у Источној Херцеговини под насловом *Херцеговачки вијенац*, коју је приредио мр Гедон Стајић, а издавач је СПКД Просвјета Гацко Филип Вишњић, 2014.

Члан је Удружења књижевника Републике Српске и Удружења књижевника Србије.

ВИ КОЈИ СТЕ МОГЛИ ДА МЕ ВОЛИТЕ

Сви који сте могли да ме волите
А нисте ме срели
Или ме нисте препознали
Нећете знати како изгледа
Мала орахова барка
У коју стану све шаре неба
И сва љупкост споменка.
Нећете знати да миришу и самотна јутра
Кад свићу на црвеном пијеску
Ни како шапућу усне локвања.

Можда сте ме видјели као
Сасвим обичну биљку
Нисте могли да знате како се буде свици
У мртвом сутоњу
Нити сте могли да чујете пјесму
У којој стасају снови.

И ви
Који сте прошли поред мојих невидљивих руку
Тражећи замишљени цртеж у даљини
Нећете знати радост нађене слике
Са најљепшим сребром брезе
И сненом бојом тишине.
И застаћете уморни поред бајне руже
Да мирише и вида све тужне талоге ваше
И све чежње чекања.
Она ће се сасвим гордо зањихати
И видјећете да има бодље.

Ви који сте прошли поред једне лијепе приче
Нећете више знати
Куда се иде.

ЖЕНА

Срете ме јуче једна сестра
(нисам је питала ни за име)
И каже ми: Шта да урадим с оволико љубави?
Рекох јој да сије гдје жели и не жели
Само да сије
А већ ће се наћи много оних
Који ће убрати као јабуку и пожњети као жито.
Ако не посијеш, као да и немаш
А грехота је, кад већ имаш.
А шта да урадим с оволиким теретом?
Пита опет она, та сестра.
Понеси колико можеш и не можеш
Ако хоћеш, све ћеш моћи
И иди до свог биљега.
Умор ће бити сладак
Јер си Жена.
Тако је суђено, а није ни најтеже.
Најтеже је бити сув и јалов
Слаб и сам у себи.
Ти си раме, плеће и рука
Васиона си и стари точак.
Хајде.
А с овом боли оволиком, шта ћу?
Још рече моја сестра.
Само дигни главу
И гледај врхове јела и јаблана
И орлове што лете високо.
Тако сам рекла, а она већ одмакла далеко
Правих леђа и главе узгор
А за њом
Ницала стабла јабука румених.
Она једна их садила
А много руку брало.
Хајде,
Рекла је једној тужној сестри у пролазу
Хајде.

ХОДОЧАСНИК

Ја крочим твојим стазама и пловим твојим водама
Питам се јесмо ли још огањ или пепелиште
Не престаје драма богова и робова
Од постанка свијета великих и малих
До краја свијета усправних и палих.

Ја сам ходочасник твојих славних вијекова
И најљепшег имена
Твоје снаге и пркоса
Твојих шума и ливада
Твога неба и замље пуне костију наших
Твојих кућа и богомоља.

Ја сам ходочасник расутих градова и села
Сатир сам и дувам у рог да сазовем стадо
Да се не претвориш у акваријум.
Сузна сам због празних џепова
И рањених груди
Покрадених снова
Продатих умова несхваћених
Тужних редова за визе.
Ту су они који ће да умру за
Мирисом покошеног сијена свога села
И мирисом асфалта своје улице липа
И сродних душа.

Ја сам вјерник повратка и останка
Да не заглуве твоје улице и кухиње
Из којих миришу и дишу
Окупљена чељад и сита дјеца
Памет им свијетли за твоје растење.

Моја религија је цват твога сазвијеђа
И хљеб од твоје пшенице
Моја икона си ти усправна
И плаво око твог хоризонта.
Моја молитва је језик којим говорим
И писмо које пишем
И само твој
Ваздух који дишем.

Милошевић (Васиљев) Радослав, је рођен 1944. године у Брестицама код Билеће. Доктор је математичких наука. Заступљен је у више антологија и зборника, објављује и у многим часописима. Учествовао је на Међународним сусретима писаца у Београду, а поезија му је превођена на више језика. Члан је Удружења књижевника Српске, Србије и Црне Горе.

Објавио је збирке поезије: *Над понором* (1973), *Украдено сунце* (1976), *Lasperanzadelvento* (1983), *Клетва наде* (1985), *Дио нашег лица* (1989), *Близина црне рупе* (1990), *Зелени Десило* (1993), *Небо зове* (1996), *Над безданом* (1998), *Нада вјетра* (2005), *Капије љубави* (2012), *Прије великог дана – Сонети* (2015). Објавио је пет књига о Јовану Дучићу: *Земаљско и небеско Јована А. Дучића* (2001), *Епска рапсодија о Јовану Дучићу* (2002), *Дучићев пут* (2003), *Требињска химера* (2005), *Карикатуре Јована Дучића* (2010). Добио је пјесничку награду Аврамов штап за лирско–епски спјев у разбијеном десетерцу „Зелени Десило“ од Удружења књижевника Српске – Подружница Требиње и Друштва српских писаца Црне Горе.

ШУМ ВОДА

Шум вода носи оно што мислим.
Ужасне су те вечери хладне.
Летим са ластом, о крилу висим.
На плочице твог срца нек' падне

та ријеч неба да оживи пут.
Опроштај је сунце тамничара.

За њену слободу сам забринут.
Одбјегли цвијет пољем тумара,

зар кроз мраз испод ситних звијезда.
Неповратно оде с тугом сјетном
у тамна и облачна гнијезда.

Ако си у замку непокретном,
препливаћу вирове љубави,
а ти спреми доручак на трави.

У ОГРТАЧУ НОЋИ

Ко укопник падох у те руке,
без суза и просте блуди твоје,
ту на морском жалу поред луке.
Или је то сањарење моје,

ту испод грана распуклог нара.
Или склапам капке док пада дан
јер не спава тај цвијет пун жара
па неко незнан помуги ми сан.

Тражећи утјеху, бол је већи
као пепељаста боја крина.
Наш талас пучином треба прећи

до љубави нове попут дина.
У огртачу ноћи пустиње
чуваће нам тајну море сиње.

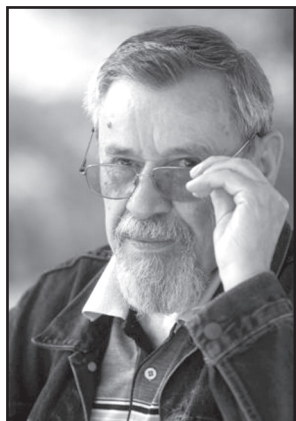
У ПОНОР ТУГЕ

Док кроз грање врба жалосница,
уморна трава буја крај прага.
Усамљен цвијет до степеница
ко црно слово лута без трага.

Сви гласови у поноре сађу.
Кроз сјећања срце дуго лута,
док вода снива Нојеву лађу,
на растанку запјеваће скупа.

Тек прољетни тај снијег се топи.
Тамо далеко хрли срце моје.
То ново сунце сузе ми попи.

Још ми ласта даде крило своје.
Постајем лабуд с оног свијета,
па дјетињство у врту већ цвјета.

Ранко Павловић рођен је 1943. у Шњеготини Горњој, код Теслића. Живи и ствара у Бањој Луци.

Свестран је књижевни стваралац. Пише пјесме, приповијетке, романе, драмске текстове, есеје и књижевну критику за одрасле, затим пјесме, приче, романе и драмске текстове за дјецу. Бави се књижевном критиком и есејистиком.

До сада је објавио деветнаест збирки пјесама, шеснаест збирки приповиједака, пет романа, двије збирке есеја, књигу књижевних критика и десет радио-драма за одрасле, затим осамнаест збирки прича за дјецу, шест збирки пјесама за најмлађе, два романа за младе, десетак играних и објављених текстова за дјечја позоришта и петнаестак радио-игара за дјецу.

Завод за уџбенике у Источном Сарајеву објавио је његова *Изабрана дјела*.

Заступљен у читанкама, лектири и многим антологијама. Његове пјесме и приповијетке превођене су на италијански, пољски, мађарски, енглески, румунски, њемачки, холандски, шведски, руски, бјелоруски, арапски и друге језике.

Награђиван је значајним признањима за књижевност, међу којима су и награде: Кочићева, „Кочићеве књига“, „Скендер Куленовић“, „Лаза Костић“, „Гордана Тодоровић“, Удружења књижевника Републике Српске за књигу године, Подружнице Удружења књижевника и града Бања Лука за књигу године, „Пјесма над пјесмама“, „Станко Ракита“, „Гордана Брајовић“, „Совица“, „Исак Самоковлија“, „Григорије Божовић“, „Веселин Маслеша“ и многе друге. Додијељене су му повеље Удружења књижевника Србије и Удружења књижевника Српске за животно дјело, затим Награда Академије Иво Андрић за животно дјело.

АПСОЛУТНА ТИШИНА

Апсолутна тишина је кћи Великог праска,
савршена је и има спирално тијело.
Она ништа не чује и ништа не види,
храни се одјеком своје нечујности.
У апсолутној тишини чују се само
зуј Васељене и жубор властите крви.
Ко спозна апсолутну тишину,
спознао је неизрециву Творчеву Ријеч,
и њему ништа више не треба,
јер ће слушати оно што другима је сан.

ТРЕПТАЈ

Чујеш ли тај глас који долази из честице
што распрснуће се у космос?

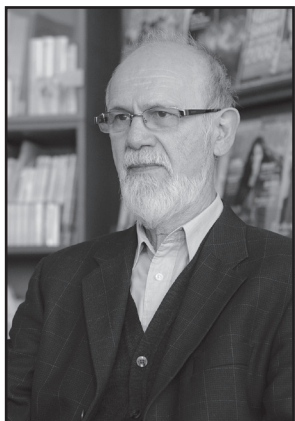
Далек је, расплунут бескрајем и временом,
изговорен језиком који разумију
само они који ће тек да се роде.

Пажљиво ослушкујем умом
(јер уво је пред тим брујем немоћно)
сонорна сазвучја док се стапају у ријечи:

То што досад бијих и што јесам
само је трен, а у том трену –
твој живот је трептај.

ЦИРКУС У НАШЕМ МАЛОМ ГРАДУ

Када дође циркус у наш мали град,
нигдје краја радости. Професори
остављају раскриљеног Његоша,
матуранти Гимназије недочитаног
Толстоја, свештеници Библију,
и сви, гурајући се, журе под шатру.
Цијучу трубе, оргијају таламбаси,
надвикују се клоновни и ходачи
по жици. Гутачи ватре, користећи
непажњу власника, попију више
жестике него што је разгоре у пламен.
Звижди публика бркатој жени,
виче да мајмуне, лавове и слонове
врате у џунглу или тјерају у зоо-врт.
Исмијавају поднапити варошани
бацача ножева пред којим дрхти
рођена кћерка. Траже гледаоци,
пред којима већ подрхтавају слике,
камење да гађају акробату на врху
јарбола, као што су грешну Магдалену
негда разбјесњели грешници каменовали...
Свечана тишина наступи тек када се,
уз звуке фанфара, на средини шатре,
обасут унезвијереним погледима,
појави ђаво у светачком руху.

Ранко Рисојевић (1943), пјесник, прозаиста, драмски писац, есејиста, историчар математике, преводилац и културни посленик, објавио је више од педесет књига, међу којима 18 збирки пјесама, 26 књига прозе, од којих 11 романа, изведено му је десетак радио-игара за дјецу и два за одрасле у Народном позоришту Босанске крајине у Бањалуци. Приредио је за штампу више књига поезије и прозе наших аутора. За књижевни рад награђи-

ван је више пута, а најзначајније награде су: награда „Жељезаре Сисак“ за поетску књигу „Прах“, награда „Лаза Костић“ за прозну књигу „Шум“, награда „Политикиног забавника“ и „Удружења књижевника РС, Подружница Бањалука“, 2000. године, за роман за младе „Иваново отварање“, награде „Печат вароши сремско-карловачке“ и „Скендер Куленовић“ за поетску књигу „Први свијет“, награда „Пјесник – свједок времена“, Сарајевских дана поезије, 2000. године за „Самоћу, Молитве“, награда „Бранко Ћопић“, Српске академије наука и умјетности, за роман „Босански целат“, „Кочићева награда“ за укупно стваралаштво, и 2010. за роман „Господска улица“ награда „Душан Васиљев“ и од стране Удружења књижевника РС, Подружница Бањалука, награда „Грачаничка повеља“ за укупан књижевни рад, те награду „Светозар Ћоровић“ за роман „Бескућник“. Поред превода из пјесничког и прозног опуса, роман „Босански целат“ преведен је на руски, њемачки, пољски и чешки језик, проза „Шум“ на италијански, роман за дјецу „Дјечаци са Уне“ на македонски. „Дјечаци са Уне“ су у лектури у оба БиХ ентитета.

Носилац француског ордена Витез реда Академских палми.

ОНАЈ ПИСАЦ

На шалтеру, било којем, код лаборанта,
што бира иглу којом ће ми крв вадити,
на помен мога имена, извјесни људски
одраз у очима онога тамо, и ријечи:
А ви сте онај писац, враћа ме у стварност
мочваре у којој сам се скућио,
подаље од родне думаче,
спаљене куће, несталих родитеља.
Ма како тихо улазио, маскирао се,
подешавао лице пред огледалима,
остајао сам уљез, у прашину и маглу,
с оне стране непрелазне ријеке.
Тамо негдје било је свјетлије,
макар толико да се види мост,
његов почетак и крај, куле стражаре,
граничари и цариници, описани
у светој књизи тачним ријечима.
Онај писац пролазио је више пута,
одлазио и враћао се, нигдје свој,
нигдје чекан, зван и пожељан.
Ако би помислио, сасвим површно,
да би ту могао бити истински дом,
будио би га крекет жаба, змијски псик,
репетирање пиштоља, оштрење ножа.
Онај писац, никада овај, никада наш —
сада може ићи, ако притисне вену,
умјесто на руци, хематом, тај печат
овдашњих мајстора остаје у души
другима невидљив, само теби знан.

СМИЈЕМ ЛИ РЕЋИ

Зашто не пожелиш оно што још од тебе зависи?
Врлудаш по брдима, трошиш се по цестама,
Избјегаваш себе, клониш се прозора, огледала,

Површине мирне воде у којој чекају русалке.
Десило ти се да она хоће баш тебе, рекла је,
Охрабрена сјећањем, мирисом поља, ријеком
Крај које је одрастала несрећна и незадовољна.
Зашто овог трена, док пада мрак и отвара се ноћ
Пространа толико да све прогута и присвоји,
Не кажеш себи саоме, ријечи давно научене:
Смијем ли рећи да вриједи поглед и мисао
Дати, посветити, послати на стари начин
Тамо гдје ће она дрхтавим рукама, затечена,
Повјеровати да свијет има и свијетлу страну,
Која само од вас двоје зависи, ма гдје били?
Смијем ли рећи, кажем себи, не спомињући
Ни вјечност, ни Бога, ни светог Духа у хљебу,
Гдје си га затекао ослобођен дјетињства
И кредом нацртане линије живота у прабини
Тако да је само ти видиш, само ти осјећаш?
Видиш да си већ рекао, да свијет још стоји,
Да она иста ријека једнако тече, куд може,
Невјешти пливачу мој, куд може, баш тамо.

КО САМ ЈА

Не знаш, не знам. Само се питам.
Сваких седам дана, сваких седам година.
Сједећи тако, на облаку, само мени видљивом.
Ваљда изнад времена, лишен пролазности.
Све стоји, седам ништа не значи, само игра.
Некада зидови, сунце, гласови, љубав.
Имена ових наоколо, једнако запитаних.
Нема ту радозналости, ни ријечи, само мисао.
Видљива, обла, себи довољна, опуштена.
Нема очију, загледаних, очајних, спокојних.
Ваљда облаци, непрозирни, близи и далеки.
Тако самотан, не знаш, не знам, заувјек.

Слободан Јовић је рођен у Тузли 1984. године. Аутор је пјесничких књига: *Ријечи о очовјечењу* (2009), *Простор молитве* (2010), *Привид лебдења* (2012). Са Немањом Миловановићем и Марком Томићем 2012. године покренуо је часопис за језик, књижевност и духовност „Бокатин Дијак“, а од 2016. године је главни и одговорни уредник овог гласила. Живи у селу Тобут (општина Лопаре), на Мајевици.

ПОДЕРОТИНЕ. РУПА

Каже Јехуда Амихај:
кроз рану на мојим грудима
Бог извирује у свијет.

Драги су ми ови стихови,
драг ми је Амихај,
пјесник народа Израилјевог,

али јутрос угледах
сиромашног дјечака
и подеротину на његовом џемперу
и учини ми се
да нас је баш отуд,
кроз ту рупу,
Око Господње посматрало.

КЊИГЕ. СВИЈЕЋЕ

Од мртвих пријатеља
остале су ми само
њихове књиге.

Када их читам
то су свијеће
прислужене
за моје спасење,

упаљене
руком са оног свијета.

ПРИЈАТЕЉИЦЕ

Сељанку сам видио
док је пред кравом ишла
и држала је за уже,

али тешко бих могао казати
да сељанка води краву.

Више су изгледале
као двије пријатељице
што држећи се руку под руку
одлазе у вечерњу шетњу.

Снежана Стојчевска је рођена 1980. године у Скопљу. Дипломирала је на Институту за Педагогију на Филозофском факултету у Скопљу. Већ десет година ради у Квазар Филму, као координатор продукције. 2012. је објавила прву поетску књигу „Шеќер по подот“ („Шећер по поду“) у издању ИЛИ ИЛИ, као део едиције Русалке, у којој се јавља као уредник. „Под нулата“ („Под нулом“) је њено друго дело, за које је добила награду

„Бели Мугри“ за 2013. годину, коју додељује Дом културе Кочо Рацин, Скопље. 2015. године објављује трећу поетску књигу „Модри фантазии“ („Модре фантазије“), у издању издавачке куће Темплум. Њена најновија књига „Треба да е лесно“ („Требало би бити лако“) изашла је у мају 2017., у издању издавачке куће Антолог.

Заступљена је у неколико антологија младе македонске поезије, као и у антологији младе македонске поезије „Лирски додекамерон“ коју је приредио проф. Владимир Мартиновски и који је године 2017 издала и у преводу на српски. Године 2016. наступа на XV Међународном књижевном сусрету у Велењу, Словенија, где је објављена у антологији на словеначком језику „Антологија фестивала изворне еуропске и песме у преводу 21. века“. Наступала је на неколико поетских фестивала у земљи и иностранству.

ТЕАТАР

Ко ме је потребан сав тај театар?
У овом свету где и иначе има премало искрених осмеха,
А тако много лица.

Трчећи за материјалним заборављамо на душе
окачене на жици живота
висе.

Склањам шминку
со која се годинама таложила на образима
довољна да нахрани седам гладних мора.

Свлачим све слојеве туге
остаје само мирис
довољан да ме врати назад у времену.
Немам шта да тражим тамо
све што имам је овде у мени
и у могућностима.

Преливам се врелом водом
као врећица чаја испуштам арому греха...
Вода ме неће опрати.
Остају трагови испод прстију сећања
додире,
годови испод коже
боре,
тамо где су прошле сузе и осмеси.

Док се гледамо у очи
наши погледи пропадају негде далеко иза нас
да бисмо заборавили како смо плитки у суштини.
Трчећи за духовношћу заборављамо на тела
окачена на жици живота
висе.

У овом свету бесмислено двосмисленом
зар је некеме стало до театра?
Одлазим босонога
немам шта да понесем са собом
кофер је само декор.

НЕСАНИЦА

Пробудиле су се одавно одсањане страсти
заспале, па пробуђене звери
ричу,
грме,
осињак у утроби.

Ове руке...
ове руке све чешће миришу на тебе.

Кораци нас сами вуку
ја ка теби...
ти ка мени...
На пола пута откини ми део бутине
страствено гутајући комаде живог меса
крвавог.

Распни затим ову радост
јер кад-тад ће кулминирати
и болеће, опет,
баш као што знаш да желим.

У овим јунским ноћима не спавам добро
због врућине
а и како да спавам
са толико снега на трепавицама?

Дланом прекривам нос
и удишем те...
Удишем...
велике гутљаје
сећања.

Превод са македонског Ђоко Здравески

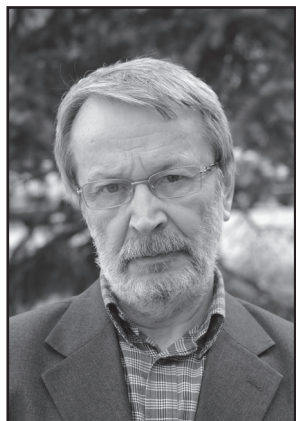
ДАЈ МИ ВРЕМЕ

Изван ове реалности
у неком паралелном универзуму
можда смо савршени пар.

У неком паралелном универзуму
имамо слику у оквиру
изнад камина у дневној соби.

У овоме смо само слика у трену
у излогима поред којих пролазимо.

Превод са македонског: Лара Михаилович

Стеван Тонтић (30. 12. 1946, Градановци код Санског Моста), завршио је студиј филозофије са социологијом у Сарајеву. Прије рата радио је као уредник у издавачкој кући. Послије вишегодишњег егзила у Њемачкој (1993 – 2001), вратио се у Сарајево, гдје је живио као професионални књижевник до маја 2014, када се настанио у Новом Саду.

Почев од првијенца *Наука о души и друге веселе приче* (Сарајево 1970), објавио је више поетских збирки, међу њима и: *Хулим и посвећујем* (Београд 1977), *Црна је мати недјеља* (Београд 1983), *Сарајевски рукопис* (Београд 1993, 1998), *Благослов изгнанства* (Бања Лука 2001), *Свето и проклето* (Нови Сад 2009), *Свакодневни смак свијета* (Београд 2013, Бањалука 2017), *Христова луда* (Београд 2017). Аутор је романа *Твоје срце, зеко* (Београд 1998) и путописне књиге *Та мјеста* (Зрењанин 2018).

Саставио је антологије *Новије пјесништво Босне и Херцеговине* (Сарајево 1990) и *Модерно српско пјесништво* (Сарајево 1991).

Књиге есеја *Језик и неизрециво* и *По налозима поезије* објављене су у оквиру *Изабраних дјела* (Сарајево 2009).

С њемачког је превео више књига (награда „Милош Н. Ђурић“), а на њемачки, заједно с В. Калинкеом и К. Маркс, *Лирику Итаке* М. Црњанског.

Дјела су му преведена на више језика, добитник је бројних признања (Шестоаприлске награде града Сарајева, Шантићеве, Змајеве, Ракићеве, Кочићеве, Антићеве награде, Жичке хрисовуље и др. У Њемачкој је добио награду Баварске академије лијепих умјетности и награду града Хајделберга „Књижевност у егзилу“).

КАД БУДЕМ ОДЛАЗИО

Кад будем одлазио бићу обасјан,
Заплъуснуће ме обилна свјетлост у којој се жив
Никад нисам окупао,
Мада ми се у сну, у освит великих празника,
Свечано обећавала.

И бићу наједном (противно свим очекивањима)
Пренеражен милошћу постојања
У којем сам могао да учествујем
Без ичијих препорука, утврђених заслуга,
Пренумерантских повластица.

Кад будем одлазио помислићу
(Не зову ме узалуд Христовом лудом)
Можда баш у посљедњим, непролазним тренуцима,
Да су они који су ме мучили и понижавали
Вјеровали да ми чине добро
И да је извјесна количина добра тако стварно и ушла
У мој чудесни мада би се слободно могло рећи
И грозоморни живот.

Кад будем одлазио сјетићу се и оних
Који су у више наврата пуцали на мене
И редовно промашивали.
Махнућу им као својим злосрећним добротинитељима
Који нису били дорасли ни таквом,
Најобичнијем задатку.

Прије но што одем захвалићу Господу
(Без обзира шта се о њему по кулоарима прича)
Што ме је излагао најтежим искушењима,
Невиђеним страхотама, али и дивотама боравка
Међ убицама и живим свецима.

А захвалићу и самом Сатани
Што је свесрдно и без награде сарађивао
На промашеном пројекту моје судбине,
Који сам ипак изгурао до краја,
До овако срећног свршетка.

ЗЕМНИ БЕДЕМ

Кад сам – користећи крхко примирје –
Проучио књиге о народима
Који се због превелике блискости туку;

Кад видјех градове што процвјеташе
У још раскошније Содоме и Гоморе,

Кад написах (непослана) писма првацима
Који би нас могли за уши да повуку
Да не сурвамо се дубље у поноре,

И кад одлучих да коначно сведем
Рачун са собом и родним тлом,
Припремајући се за ново бјекство,

Осјетих да сам већ урастао
У овај тврди земни бедем,
Урастао и стасом и гласом,

И да ћу умријети вјеран земљи
Иако трзам скривеним крилима,
Жедним слободног неба.

Тја, одавно сам прашњао и мемљив,
Научен да земљу једем
У недостатку хљеба.

ТА АМЕРИКА

Као што шпијунира своје главне савезнике и пријатеље,
Њемачке канцеларе и француске председнике,
Америка не запоставља ни милионе потпуно неважних особа,
Чак ни људе који су показивали
Наклоност, љубав па и одушевљење за њу
И за њене велике пјеснике.
У том случају сами су се увукли у сферу
Неомеђених „националних интереса“ Америке
Које та држава штити свим могућим средствима,
Посебно онима које и не опажете.

Свако ко користи телефон и интернет,
Ко гледа телевизију,
Укључује се у амерички интересни свијет
На сопствену одговорност.

Америка је преко тих канала уградила и у мој мозак
Невидљиве одашиљаче мојих мисли
Које се проучавају у тајним одајама Пентагона.

Пишући пјесме и електронска писма пријатељима,
Сам се откуцавам код америчких обавјештајних агенција,
Обављајући бесплатан рад у корист Америке која је угрожена
Са свих тачака земаљске кугле,
Чак и од мене који волим америчке пјеснике.

Један одашиљач смјештен ми је и у примозгу
За опаке и нездраве примисли
О америчким хуманитарним ратовима диљем планете.

Уградили су ми нешто и у кичмену мождину,
Ваљда да ми сломе кичму,
Али моја кичма није у леђима,
Моја је кичма у моме језику.

Снимају ми пулс, мјере какво убрзање
Изазива помињање Русије и Кине,
Знајући за моју наклоност
Према руској и кинеској књижевности.

Више волим и најнезнатнију мисао Лао Цеа
Од филозофског система на којем почива СИА.

Помишљах да тужим Америку због бесправног коришћења
Моје интелектуалне својине,
Али Америка не признаје ниједан суд у свијету
Јер она претендује на трон врховног свјетског судије.

Не преостаје ми ништа друго сем немоћног гњева,
Ал то ми је напорно и узобличава црте лица
Које би се овјековјечиле на мојој посмртној маски.

Боље је да све окренем на спрдњу
И Америци захвалим на стварању архива
Мојих потајних мисли
На које иначе нико не обраћа пажњу.

У сваком случају опет ћу читати америчке пјеснике,
Од Витмана и Дикинсонове па до оног нашег бјегунца,
Ђаволски даровитог Чарлса Симића.

Танела Бони је пјесник, романописац, есејиста и филозоф. Рођен је 1954. године у Абицану (Обала Слоноваче). Објављује збирке пјесама од 1984. Од десетак објављених збирки издвајају се: *Свакодневна нада*, *Чак до сјећања на твоје лице*, *Будућност има састанак са зором*, *Сва у искрице обучена*, *Тамо где је тако јасно у мени*. Пјесме су јој уврштене у бројне антологије а учествовала је и на многим фестивалима поезије (Дакар,

Меделјин Троа Ривје, Барселона, Сет...) Била је организатор Међународног фестивала поезије у Абицану који је окончан почетком грађанског рата у Обали Слоноваче. Добитник је књижевних награда међу којима је и међународна награда за поезију „Антонио Викаро“ 2009. године. Члан је Академије умјетности, наука и културе Африке и афричке дијаспоре чије је сједиште у Абицану.

Из збирке: *Ти чије ме памћење не заборавља (одломак)*

Прерано си отишао мој Брате Једини
Дан још није рекао своју последњу реч
А моје памћење кипи од сећања
А траве се буде из дугога сна
Који обара доле стабљике моринге
Крај терасе која очекује твоје кораке
Мангова стабла у цвату најављују тој одлазак
Тамо одакле долазиш тамо одакле започињеш
Свој велики заобилазак који води твоје кораке
Шљунковитим путем
Растанка без речи опроштаја
Овде је поподне
Али шта вреди силина времена

У другом свету којим корачаш
Пре краја твог боравка на Земљи живих
Нема никаквог пута у шуми прошараној
Недељним пешачењима
Отисци твојих корака ишчезли су из мог вида
Једино остају живе успомене
Које се пењу светлошћу мога памћења

Из збирке: *Сва у искрице обучена (одломак)*

То је једна стара прича
Једна лепа прича коју он прича
Свој живот номада између два авиона
У интервалу између две границе
Које одређује ћуд његовог света
Између линија између огњева
На рубу великих булевара
Којима управљају
Баобаби или капок-стабла
Можда палме без лица
Које се шепуре на јавним местима
Његов живот цвета на границама недођије
Сав искрицама обучен
Номад је занат који му стоји као саливен
Занат који осветљава пут
У ненастањивом интервалу
Између крајолика егџа
И пољане власника места
Место
Реч-вођица научника двадесет-и-првог века
Ловиште чувано осветљивачима духа
Заљубљених у малу власт
Коју даје поседовање опсега

Из збирке: *Тамо где је тако јасно у мени (одломак)*

Коме тај глас
Ако не мени
Која грабим
Овим светом немим
Који ми никад није рекао ништа истинито
Осим поуку коју сам научила од живота
Поделити боли и радости
Оних који не би имали гласа
Ја немам срећу да будем гласоноша
Иначе би мој глас досезао далеко
Од излазећег сунца до вечерњих сенки
Полеглих на ивици ноћи која стиже

Из збирке: *Тамо где је тако јасно у мени (одломак)*

Ево ме на вратима најгужега дана
Тако где је све јасно у мени
Мој разум одбија очигледну јасност дневну
Која раздваја човечанство на неједнаке делове
Човечанство тако подељно тако злостављано
И прозирно
Као она од које сам наследила
Грешком своје коже невидљиве
Јер је толико видљива
Ову кожу која ми је све дала
Ову кожу на коју сам тако поносна
Моја кожа жене која иде куд је води њена глава
Глава која је тек незнатни део мене

ИЗБОР СТИХОВА

у преводу с француског Коља Мићевић

Џон Тејлор је амерички писац, критичари преводилац рођен 1952. године и већ дуго живи у Француској. Аутор је десет збирки прича, кратке прозе и поезије: *Присуство прошлих ствари*, 1992, *Мистерије тијела и ума*, 1998, *Свијет је такав какав је*, 1998, *Нека врста радости*, 2000, *Таписерије апокалипсе*, 2004, *Сада је крај љета*, 2012, *Тамна свјетлост*, 2017, *Травнато степениште*, 2017, *Сјећање на воду и двадесет-пет дрвета*, 2018.

„Окна“ су првобитно објављена као дио „Травнатог степеништа“ (Grassy Stairways) на енглеском и француском као двојезично умјетничко издање у сарадњи са умјетницом (Caroline François-Rubino) Каролин Франсоа Рубино на Éditions L’Oeil ébloui у Француској. Исто издање појавило се и на италијанском на књижевном веб сајту: Samgha.

Тејлорова сарадња са умјетницом Каролин Франсоа Рубино објављена је у још двије умјетничке књиге *Пијте са извора* (*Boire à la source / Drink from the Source*) и *Вјетар* (*Vent / Wind*).

Девет Тејлорових књига преведено је на француски, три на италијански, а одломци из његовог опуса преведени су на словеначки, пољски, украјински, њемачки, холандски, грчки и кинески језик. Као полиглотски књижевни критичар, Тејлор је један од најактивнијих „преносника“ (“passeurs”) француског језика и европске књижевности уопште. Есеји су му прикупљени у три тома: *Стазе ка савременој француској књижевности* *Paths to Contemporary French Literature* (2004, 2007, 2011), *У срце европске поезије* *Into the Heart of European Poetry* (2008), и *Мало путовање кроз европску поезију* *A Little Tour through European Poetry* (2015). Ових пет књига издала је издавачка кућа Transaction Publishers.

Тејлор преводи модерну грчку, италијанску и нарочито француску књижевност. Међу бројним преводима налазе се књиге аутора као што су Филип Жакот, Жак Дипен, Пјер

Албер Журдан, Жорж Перо, Луи Калаферт, Пјер Шапуи, Пјер Воелин, Жозе Флор-Тапи, Кетрин Колом, Илајас Пападимитракопулос, Алфредо де Палчи и Лорнџе Калођеро. За своје преводе освојио је престижне награде и стипендије од Националне задужбине за умјетност, Академије америчких пјесника и хуманитарне фондације Соња Резис. (National Endowment for the Arts, the Academy of American Poets, and the Sonia Raiziss Charitable Foundation.)

ОКНА

(одломак)

живи врси
таласи у предвечерје

црте
нашврљане
водом
на води

све мање светлој

*

кад и кад
црње попрскане сенке
по сенци ноћи
све мање светлој

*

гроздац светлости
упола до
сенке
ма каква
да би

*

хриди здања
одбијају

неизбежно
обавијање

*

обриси збрисани
ноћ се указује
речи се
мрсе

окно
једини преостали облик

*

тамна модра ноћ
прихватајући
све што је
и би
упоредо с

*

прах
око руба

просто извесно

*

што је поцепано
између ноћи и дана

речи ће
поправити

*

кроз окно

окно ноћи

. . .

би ли то у цик

полазак

у сутон

или подне

делфини

облацима налик јурећ

изнад таласа

сунчев сјај

покорен

владар

*

гласови

на мосту

гласови

тражени да их чујеш

они од мора

од магле

од сенки на сенци

белећа светлост

плавило

ноћи

твоје уво уз окно

*

са моста

поглед

који налази речи
жариште

што си научио
од окна

*

прегршт маслина
натопљених у води мора

као та вода мора
натопљена у земљи и ваздуху

житак

*

кружни руб
не обрубљује

*

повући се

или дувати
у прозор

наспрам тебе

*

знао си да
једна нова ноћ
окружила би
дан на измаку

све мање
светао

ПОЕТИКЕ

Поезија учесника 3. Међународних књижевних сусрета

Издавач

Удружење књижевника Републике Српске

За издавача

Предраг Бјелошевић

Припрема

Александар Станишљевић

Штампа

Графид д.о.о. Бања Лука

ISBN

(Удружење књижевника Републике Српске)

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна и универзитетска библиотека
Републике Српске, Бања Лука

821-1(082.2)

МЕЂУНАРОДНИ књижевни сусрети (3 ; 2018 ; Бања Лука)

Поетике. 3 : поезија учесника 3. Међународних књижевних
сусрета / [уредник Предраг Бјелошевић]. - Бања Лука : Удружење
књижевника Републике Српске, 2018 (Бања Лука : Графид). - 114
стр. : фотогр. ; 21 cm

Биљешке о ауторима уз свако поглавље.

ISBN 978-99976-685-8-5

COBISS.RS-ID 7628056